

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 1 sierpnia 2016 r.

Poz. 3781

UCHWAŁA NR XXIV/206/16 RADY MIEJSKIEJ W GŁOGOWIE

z dnia 6 lipca 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2016–2019”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446) w związku z art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2016–2019” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Głogowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej:
A. Koliński

Załącznik do uchwały nr XXIV/206/16
Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 6 lipca
2016 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIA-STA GŁOGOWA 2016–2019

Spis treści

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego miasta
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta
 - 5.2.1. Zarys historii obszaru miasta Głogowa
 - 5.2.2. Zabytki nieruchome
 - 5.2.3. Zabytki ruchome
 - 5.2.4. Zabytki archeologiczne
 - 5.2.5. Zabytki w zbiorach muzealnych
 - 5.2.6. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta Głogowa w dokumentach prawa miejscowego
 - 5.3. Zabytki w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków
 - 5.4. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
7. Założenia programowe
 - 7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami
 - 7.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami
 - 7.3. Zadania programu opieki nad zabytkami

Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Miejskiej Głogów w zakresie odnoszącym się do materii zabytków uwzględnia zadania wynikające z realizacji Kadencyjnego Programu Gospodarczego dla miasta Głogowa na lata 2014–2018 jak i inne, bezpośrednio lub pośrednio mające wpływ na zachowanie zabytków. Jednak należy zaznaczyć, że Wieloletnia prognoza finansowa jest zmienna w czasie. Rada Gminy uchwała zmiany w zależności od potrzeb jak i możliwości finansowych gminy.
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
 - 10.1. Dotacje
 - 10.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - 10.3. Środki zagraniczne
 - 10.4. Inne źródła finansowania
 - 10.5. Ulgi podatkowe
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.

Spis tabel:

1. Wstęp

Przedmiotem Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Głogowa jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego miasta. Celem tego opracowania jest określenie głównych zadań i kierunków działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z art. 87 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) oraz z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa, podległego Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Gminny program opieki nad zabytkami sporządzany jest przez Prezydenta, a następnie po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przyjęty przez Radę Miasta Głogowa. Program ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego. Sporządza się go na okres 4 lat, natomiast co 2 lata Prezydent przedstawia Radzie Miasta sprawozdanie z wykonania programu. Gminny program opieki nad zabytkami nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uzupełniający dotychczas przyjęte akty prawa miejscowego, uwzględniając zadania z zakresu opieki nad zabytkami. Określa sposób ich realizacji, poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach. Gminny program opieki nad zabytkami ma również pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe miasta. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości z miejscem, w którym się mieszka.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2016–2019 ma na celu stworzyć podstawy do wykorzystania różnorodności dziedzictwa kulturowego miasta, co w istotny sposób może przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a tym samym do poprawy jakości życia jej mieszkańców.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zabytki jako ważna część dziedzictwa kulturowego zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek Państwa (Art. 5 *Konstytucji RP*). Bogate dziedzictwo kulturowe Głogowa determinuje silną potrzebę wykorzystania zabytków w rozwoju miasta.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7, ust. 1 pkt 9 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) określone zostały zadania własne gminy, jako jednostki samorządu terytorialnego, które obejmują sprawy m.in. z zakresu ładu przestrzennego, kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2016-2019 jest kontynuacją Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2012–2015 przyjętego przez Radę Miejską Głogowa *Uchwałą nr XXX/182/12 z dnia 5 czerwca 2012 r.* (Opublikowaną w Dz. Urz. Woj. Doln. z 2012 r., poz. 2373, ogłoszoną dnia 4 lipca 2012 r.).

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) reguluje kwestie związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami, stanowi również podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami. Na podstawie art. 87 ust. 1 „prezydent miasta sporządza na okres 4 lat (...) gminny program opieki nad zabytkami”.

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy program opieki nad zabytkami ma na celu:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, tury-stycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2016–2019 przygotowany został zgodnie z metodologią przyjętą w Poradniku metodycznym opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (opublikowanym w *Kurierze Konserwatorskim Nr 3, 2009, s. 14–36*).

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

- Konstytucji RP (*Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*- Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zmianami) w przepisach:
 - Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.
 - Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.
 - Art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.
- *Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.), która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy uwzględnić przepisy tej ustawy, takie jak:
 - Art. 3: definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie, takie jak: zabytek, zabytek nieruchomy, zabytek ruchomy, zabytek archeologiczny, instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami, prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, badania architektoniczne, badania archeologiczne, historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny, historyczny zespół budowlany, krajobraz kulturowy, otoczenie zabytku.
W myśl ustawy: „Zabytek, jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, które są dziełem człowieka lub związane są z jego działalnością. Stanowią one świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”.
 - Art. 4: objaśnia, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu w szczególności przez organy administracji publicznej działań mających na celu: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”.
 - Art. 5: określa, w sposób otwarty, kwestię opieki nad zabytkami: „Opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury”.
 - Art. 6: klasyfikuje w układzie rzeczowym przedmioty ochrony i zarazem stanowi szczegółową definicję zabytku:
„1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania: zabytki nieruchome będące, w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi, cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji; zabytki ruchome będące, w szczególności: dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje, numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami, wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego, materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 642 ze zmianami), instrumentami muzycznymi, wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi, przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji; zabytki archeologiczne będące, w szczególności: pozo-

stałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyskami, kurhanami, relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”.

- Art 7: reguluje następujące formy ochrony zabytków:
 - 1) Wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków.
 - 2) Uznanie za pomnik historii, zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.
 - 3) Utworzenie parku kulturowego, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć, na podstawie uchwały, rada gminy po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
 - 4) Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności: zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.
- Art. 18: „1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
 2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności: uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu; ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami”.
- Art. 19: wskazuje, że:
 - „1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę: zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych.
 2. W przypadku, gdy gmina posiada Gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.
 3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków”.
- Art. 20: mówi o konieczności uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego wojewódzkich i miejscowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Art. 21: „Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.
- Art. 22: „1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.
 2. Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.
 3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku. Burmistrz (prezydent miasta, wójt) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków”.
- Art. 89: wskazuje, że „organami ochrony zabytków są: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje General-

ny Konserwator Zabytków; wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków”.

- *Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446)*, gdzie w art. 7 ust. 1 pkt. 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. w szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach, w tym:

- *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. 2016 r., poz. 778)*. Ustawa, określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
- *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 290)*. Ustawa – Prawo budowlane, normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, a w szczególności, m.in. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami- w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1774 ze zm.)*, która mówi m.in. o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych.
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 ze zm.)*, której przepisy określają m.in. kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.
- *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1774 ze zm.)*. W rozumieniu ustawy, celem publicznym jest między innymi: opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa m.in. postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.
- *Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 406)*. Ustawa precyzuje, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. (art. 1 ust. 2. Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też jednostki samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4). Art. 2 ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, wśród których znajdują się obok teatrów, oper, operetek, filharmonii, orkiestr, kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, ognisk artystycznych, galerii sztuki- ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym (art. 9 ust. 1, 2). Instytucje kultury, a zwłaszcza muzea, jednostki organizacyjne mające na celu opiekę nad zabytkami, ośrodki badań i dokumentacji, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, Filmoteka Narodowa, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, ogniska artystyczne, domy pracy twórczej prowadzą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy m.in. sprawowanie opieki nad zabytkami (art. 32 ust. 1, 2).
- *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 239)*. W ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w:

- *Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 987)*. Określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Według przepisów ustawy „Muzeum jest jednostką organizacyjną nie nastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami” (art. 1).

Zgodnie z ustawą muzeum realizuje powyższe cele poprzez:

- 1) gromadzenie dóbr kultury w statutowo określonym zakresie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
- 3) przechowywanie gromadzonych dóbr kultury, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- 4) zabezpieczanie i konserwację muzealiów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie stanowisk archeologicznych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
- 5) urządzanie wystaw,
- 6) organizowanie i prowadzenie badań, ekspedycji naukowych oraz prac wykopaliskowych,
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
- 8) udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych,
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej” (art. 2).

Gmina, jako podmiot tworzący (lub przejmujący) muzeum zobowiązana jest do: zapewnienia środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum, zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom, sprawowania nadzoru nad muzeum (art. 6 ust. 4).

- *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 642 ze zmianami)*. Mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- *Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1446, ze zmianami)*.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Konstytucyjnym obowiązkiem Państwa (art. 5 i 6 *Konstytucji RP*) jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym, a dbałość o nie zakłada art. 82 *Konstytucji RP*.

Zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest tworzenie mechanizmów, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej. Działania dotyczą sfery legislacyjnej, zmian organizacyjnych obejmujących konieczne rozszerzenie zakresu działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz zmian w strategii i organizacji ochrony dóbr kultury.

Uchwałą Nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014 r. przyjęto „*Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014–2017*”, który określa cele i kierunki działań oraz zadania, jakie powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Jednym ze strategicznych założeń Krajowego programu (przyjętych na etapie prac nad dokumentem i odzwierciedlonych w brzmieniu jednego z celów szczegółowych) jest wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Jest ono wyrazem przekonania, że jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić przede wszystkim dzięki łączeniu zasobów, lepszemu sieciowaniu struktur i działań organów ochrony zabytków. Jednocześnie, odwołując się do kompetencji Generalnego Konserwatora Zabytków należy wskazać, iż rolą Krajowego programu jest tworzenie warunków wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie, np. poprzez system konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego. Od stopnia zaangażowania tych podmiotów będą zależały realne efekty podejmowanych działań. Ponadto głównymi założeniami Krajowego programu są: uporządkowanie sfery ochrony zabytków nieruchomych, uporządkowanie rejestru oraz podniesienie jakości służb w zakresie realizacji pozostałych zadań w odniesieniu do zabytków nieruchomych (szkolenia, część zadań z podejścia krajobrazowego, wzmocnienie orzecznictwa); dostosowanie prawa i praktyki ochrony zabytków w Polsce do standardów międzynarodowych – ratyfikacja konwencji, ochrona zabytków ruchomych, wdrożenie podejścia krajobrazowego, w tym podkreślenie roli parków kulturowych, jako jednej z kluczowych form ochrony zabytków; wzmocnienie realizacji kon-

stytucyjnej zasady pomocniczości, w szczególności w odniesieniu do zadań realizowanych przy zaangażowaniu obywateli lub skierowanych bezpośrednio do nich; zwiększenie efektywności ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego – poprzez lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w ich otoczeniu; zwiększenie zaangażowania samorządów w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków; działania administracyjne na rzecz zwiększania dostępności obiektów zabytkowych dla osób niepełnosprawnych – likwidowanie barier i łagodzenie uciążliwości związanych z niepełnosprawnością ma istotne znaczenie dla przeciwdziałania wykluczenia tej grupy społecznej z dostępu do dóbr kultury, w tym dostępu do zabytków.

Ogólne wytyczne do konstruowania gminnych programów opieki nad zabytkami zawiera przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013* (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2020*), będąca rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Instrumentami realizacji założonych celów częściowych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* są dokumenty wdrożeniowe:

- Narodowy Program Kultury *Wspierania Debiutów i Rozwój Szkół Artystycznych*.
- Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego*.
- Narodowy Program Kultury *Rozwój Instytucji Artystycznych*.
- Narodowy Program Kultury *Znaki Czasu*.
- Narodowy Program Kultury *Promocja Czytelnictwa i Rozwój Sektora Książki*.

Za realizację celów operacyjnych wymienionych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* odpowiedzialne są programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłosił następujące programy na rok 2015:

- Wydarzenia artystyczne
 - Muzyka
 - Teatr i Taniec
 - Film
 - Promocja kultury polskiej za granicą
 - Sztuki wizualne
- Kolekcje
 - Zamówienia kompozytorskie
 - Narodowe kolekcje sztuki współczesnej
 - Regionalne kolekcje sztuki współczesnej
 - Kolekcje muzealne
- Promocja literatury i czytelnictwa
 - Literatura
 - Czasopisma
 - Promocja czytelnictwa
 - Partnerstwo publiczno-społeczne
- Edukacja
 - Edukacja kulturalna
 - Edukacja artystyczna
 - Edukacja medialna i informacyjna
- Obserwatorium kultury
- Promesa MKiDN
- Dziedzictwo kulturowe
 - Ochrona zabytków
 - Wspieranie działań muzealnych
 - Kultura ludowa i tradycyjna
 - Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą
 - Ochrona zabytków archeologicznych
 - Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego
 - Miejsca Pamięci Narodowej

- Rozwój infrastruktury kultury
 - Infrastruktura kultury
 - Infrastruktura szkolnictwa artystycznego
 - Infrastruktura domów kultury

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

- Założenia *Programu opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2016–2019*.

Aktualnie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego dobiegają końca prace nad sporządzeniem *Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego na lata 2016–2019*. W przekazanym do konsultacji projekcie przedstawiono cele, priorytety i kierunki Programu.

Cel strategiczny: Zwiększenie roli dziedzictwa kulturowego w rozwoju społecznym i ekonomicznym Dolnego Śląska.

Cel strategiczny Programu wdrażany jest przez dwa cele kierunkowe:

- A. Zabezpieczenie i zagospodarowanie potencjału kulturowego regionu.
- B. Zaangażowanie społeczne w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa.

Na cele kierunkowe składają się cztery priorytety:

1. Ochrona i rewitalizacja zabytków.
2. Zwiększenie potencjału ekonomicznego regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe.
3. Pogłębianie poczucia odpowiedzialności za wielokulturowe dziedzictwo regionu.
4. Aktywizacja społeczności i podmiotów lokalnych.

A. CEL KIERUNKOWY 1

ZABEZPIECZENIE I ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU KULTUROWEGO REGIONU

Priorytet 1: Ochrona i rewitalizacja zabytków.

Kierunek działania 1.1. Ratowanie zabytków najbardziej zagrożonych.

1. Zabezpieczanie przed dalszą dewastacją zabytków zrujnowanych.
2. Ochrona obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą.
3. Przeciwdziałanie wyburzaniu zabytków ze względu na ich zły stan techniczny.

Kierunek działania 1.2. Dokumentowanie i badanie dziedzictwa kulturowego

1. Wspieranie działań konserwatorskich zmierzających do wpisywania zabytków do rejestru zabytków i do ewidencji zabytków.

2. Wsparcie działań, mających na celu poprawę stanu dokumentacji i inwentaryzacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego, w tym szkoleń z zakresu wykonywania nowoczesnych dokumentacji skierowanych do sektora samorządowego (np. konferencje i warsztaty doskonalące w zakresie GEZ).

3. Działania wspierające starania o wpisywanie dziedzictwa województwa dolnośląskiego na listy Pomników Historii, UNESCO itp.

4. Pomoc w utworzeniu i uruchomieniu programów ewidencjonowania i porządkowania danych o zabytkach w formie elektronicznej z wykorzystaniem najnowszych metod gromadzenia informacji.

5. Wsparcie opracowywania i publikacji profesjonalnych katalogów zabytków sztuki.

Kierunek działania 1.3. Promocja dobrych praktyk w zakresie ochrony i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego.

1. Wspieranie starań o zachowanie historycznego ładu przestrzennego dolnośląskich miast i wsi poprzez przeciwdziałanie naruszającym go inwestycjom.

2. Promowanie i wspieranie inicjatyw mających na celu interaktywną wymianę informacji na temat firm i osób świadczących usługi w zakresie prac remontowych i budowlanych w zabytkowych obiektach (projektanci, architekci, murarze, malarze, kamieniarze pozłotnicy, parkieciarze i inni specjaliści).

3. Wspieranie inwestorów poprzez udzielanie informacji na temat źródeł finansowania projektów w zakresie ochrony i rewitalizacji obiektów zabytkowych.

4. Wspieranie podmiotów organizujących konferencje i warsztaty poświęcone ochronie i zagospodarowaniu zabytków.

Kierunek działania 1.4. Wsparcie specjalistycznego kształcenia w zakresie opieki i ochrony zabytków.

1. Wsparcie i organizacja szkolnictwa specjalistycznego w zakresie konserwacji zabytków (np. kamieniarstwo, snycerstwo, parkieciarstwo).

2. Promocja szkolnictwa zawodowego w zakresie zawodów ginących (np. ludwisarz, pozłotnik, kowal, introligator, garncarz, bednarz, zdun).

Priorytet 2: Zwiększenie potencjału ekonomicznego regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Kierunek działania 2.1. Rozwój turystyki kulturowej.

1. Działania zapewniające dostępność obiektów zabytkowych regionu
2. Uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych
3. Uwzględnianie celów i priorytetów turystycznych w organizacji i rozwoju sieci komunikacji w regionie.
4. Współpraca transgraniczna z państwami sąsiedzkimi i ponadregionalna z województwami lubuskim, wielkopolskim, opolskim i śląskim w zakresie promowania wspólnego dziedzictwa kulturowego

Kierunek działania 2.2. Nowoczesne zagospodarowanie obiektów zabytkowych.

1. Wypracowanie przyjaznych mechanizmów konkursowych, promujących rozwiązania sprzyjające ochronie zabytku i nadaniu mu funkcji związanej z potrzebami społeczności lokalnych.
2. Uwzględnianie rewitalizowanych zabytków w strategiach regionalnych, planach zagospodarowania przestrzennego i innych
3. Wsparcie inicjatyw mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy przy obiektach zabytkowych.

Kierunek działania 2.3. Promocja partnerstwa publiczno-prywatnego w dziedzinie zagospodarowania dóbr kultury.

1. Wprowadzenie zachęt dla inwestorów – właścicieli i użytkowników – podejmujących się rewitalizacji i zagospodarowania obiektów zabytkowych.
2. Włączenie właścicieli i użytkowników zabytków w proces ustalania możliwych form użytkowania obiektów zabytkowych i poszukiwania nowych funkcji, zakładających integralną ochronę zabytkowych przestrzeni i ich wyposażenia.

B. CEL KIERUNKOWY 2

ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE W ZAKRESIE OCHRONY I PROMOCJI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Priorytet 1: Pogłębianie poczucia odpowiedzialności za wielokulturowe dziedzictwo regionu

Kierunek działania 1.1. Intensyfikacja działań edukacyjnych.

1. Wprowadzanie profilowanych zajęć edukacyjnych w szkołach na temat dziedzictwa kulturowego regionu.
2. Organizowanie otwartych imprez informacyjnych i warsztatów w celu kształcenia umiejętności korzystania z portali informacyjnych poświęconych dziedzictwu kulturowemu regionu.
3. Wsparcie organizacji szkoleń i konferencji propagujących wiedzę nt. dziedzictwa kulturowego regionu kierowanych do mieszkańców i środowisk opiniotwórczych.

Kierunek działania 1.2. Poszerzanie kompetencji nauczycieli w zakresie wiedzy o regionie.

1. Szkolenie nauczycieli w zakresie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Dolnego Śląska.
2. Wspieranie inicjatyw mających na celu przygotowanie pomocy dydaktycznych do edukacji regionalnej.

Kierunek działania 1.3. Intensyfikacja działań popularyzatorskich w zakresie dziedzictwa kulturowego regionu.

1. Upowszechnienie dostępu do cyfrowych baz danych dotyczących dziedzictwa kulturowego.
2. Opracowanie na bazie istniejącej literatury przedmiotu serii krótkich przewodników, atrakcyjnych w przekazie, nowoczesnych w formie i poprawnych merytorycznie.
3. Dbalność o miejsca pamięci i martyrologii (wsparcie działań konserwatorskich, tablice informacyjne).

Kierunek działania 1.4. Promocja specyficznych wartości kulturowych jako marki Dolnego Śląska

1. Promocja regionalnych produktów turystycznych i wybranych walorów kulturowe regionu, np. architektury militarnej, sakralnej, kuchni regionalnej.
2. Podejmowanie i wspieranie działań reklamowych o zasięgu lokalnym i ponadregionalnym (telewizja, radio, Internet).
3. Zabezpieczenie charakteru tradycyjnej zabudowy, propagowania typowych dla danego regionu (miejsca) formy zabudowy.
4. Zachowanie dominant w krajobrazie, jako elementów wyróżniających dolnośląskie miejscowości.

Priorytet 2: Aktywizacja społeczności i podmiotów lokalnych.

Kierunek działania 2.1. Wspieranie organizacji pozarządowych i liderów lokalnych w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego.

1. Ożywienie funkcji społecznego opiekuna zabytków.
2. Wspieranie proturystycznych projektów rewitalizacyjnych.
3. Wsparcie oddolnych inicjatyw na rzecz ochrony pamięci i dziedzictwa kulturowego „w skali mikro” (obejmujących np. wieś, dawny klucz dóbr).

4. Wykorzystywanie sieci placówek muzealnych i bibliotecznych do budowania aktywności lokalnych społeczności w oparciu o dziedzictwo historyczne i kulturowe okolicy.

5. Organizacyjne i materialne wspieranie autentycznych przejawów kultury ludowej.

Kierunek działania 2.2. Wspieranie współpracy międzysektorowej i inicjatyw ponadlokalnych

1. Promocja działań przekraczających granice administracyjne i obejmujących obszary stanowiące historycznie zwartą całość.

2. Wspieranie inicjatyw o już ugruntowanej pozycji (np. Europejskie Dni Dziedzictwa, konkurs „Przyjazna Przestrzeń Publiczna”, Dolnośląski Festiwal Architektury itp.).

Kierunek działania 2.3. Upowszechnianie kreatywnych postaw wobec dziedzictwa kulturowego.

1. Rozszerzanie zasobów portalu e-DS przy wykorzystaniu aktywności społecznej.

2. Promocja istniejących w regionie tematycznych baz danych i działań opartych na folksonomii.

3. Wspieranie oryginalnych przedsięwzięć i inicjatyw wykorzystujących zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego regionu.

• Gminny program opieki nad zabytkami a *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r., Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego* oraz inne dokumenty strategiczne o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 przyjęta uchwałą nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2013 r. jest najważniejszym dokumentem strategicznym regionu wytyczającym cele i kierunki rozwoju Dolnego Śląska na najbliższe lata. Jednym z założeń jest, iż realizacja Strategii oparta będzie o zasadę zrównoważonego rozwoju: „Zasada zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla następnych pokoleń”. Jednym z priorytetów działań, określonych w strategii jest Priorytet 3.1.6 „Ochrona i udostępnianie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych”. Ma on służyć realizacji jednego z celów działania określonego w strategii „Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa”. Wykorzystanie walorów kulturowych w dziedzinie turystyki zawiera się w dwóch priorytetach strategii tj. „4.1.1. Wzmocnienie wizerunku regionu zarówno na terenie kraju, jak i Europy, jako atrakcyjne-go miejsca wypoczynku, otwartego na świat, o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych” oraz „4.1.2. Udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego”.

W dniu 30 kwietnia 2015 Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął Uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania *planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskie-go (Uchwała nr IX/118/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 kwietnia 2015 r.)* w aktualnie obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa (uchwalonym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r.) celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi w planie kierunkami działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto w planie ogólne zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego. Pozycja Głogowa właściwie określona w obu dokumentach, została potwierdzona w zapisach opracowanego w 2003 r. przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne (obecnie Instytut Rozwoju Terytorialnego) Studium turystycznego zagospodarowania rzeki Odry. Wyznaczona została miastu rola ważnego, bogatego w zabytki ośrodka w turystycznym i rekreacyjnym wykorzystaniu rzeki Odry. Kolejnym, szczegółowym opracowaniem planistycznym dla terenów nadodrzańskich jest Studium Zagospodarowania przestrzennego rzeki Odry sporządzone przez WBU (IRT) w 2006 r., które w założeniu ma kształtować struktury przestrzenne dla generowania rozwoju społecznego i gospodarczego, ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, szeroko pojętego kulturowego oraz dla zmniejszenia zagrożenia powodziowego. Studium to jest elementem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, a jego głównym celem – przyczynienie się do zapewnienia optymalnego zrównoważonego rozwoju obszaru w obrębie pasma Odry, które określono jako obszar o bogatych zasobach zabytkowych (układy urbanistyczne, obiekty architektury i budownictwa, obiekty archeologiczne). Zachowanie, utrzymanie oraz udostępnianie tych zasobów ma stanowić jeden z podstawowych celów polityki przestrzennej.

W dniu 30 kwietnia 2014 roku Rada Ministrów przyjęła *Strategię rozwoju polski zachodniej (Uchwała nr 60 Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2014 r., MP poz. 452)*. Dokument ten zakłada pełniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych makroregionu do rozwoju turystyki. Głogów w myśl tej strategii stanowi istotne zaplecze dla turystyki krajoznawczej.

Kolejnym obowiązującym dokumentem o znaczeniu ponadregionalnym jest „*Studium integracji przestrzennej polskiej części pogranicza Polski i Niemiec*” (IPPON) (*Uchwała Nr 4388/IV/13 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia z dnia 9 lipca 2013 r.*). Stanowi on instrument współ-pracy międzyregionalnej i koordynacji polityki rozwoju na pograniczu Polski i Niemiec. Strategiczne położenie miasta Głogowa nad rzeką Odrą wpisuje się w kierunki działań, związane ze sferą kulturową określone w Studium tj.: „Realizacja infrastruktury turystyki wodnej oraz rozwój spójnego systemu ośrodków na Odrze, w tym rekonstrukcja historycznego zagospodarowania doliny rzeki” i „Podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości nadodrzańskich, w tym podniesienie jakości wizualnej frontów wodnych miejscowości nad Odrą i w jej dorzeczu” oraz działanie „Rewitalizacja zabytków oraz zespołów staromiejskich i miejscowości turystyczno-uzdrowiskowych”.

• Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa a dokumenty strategiczne powiatu
Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, w tym zadania związane z ochroną dóbr kultury. Z budżetu powiatu głogowskiego mogą być udzielane dotacje na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz budowlanych przy znajdującym się na terenie powiatu głogowskiego zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Zasady udzielania dotacji reguluje *Uchwała nr XLV/393/2010 Rady Powiatu Głogowskiego z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*.

Dotychczas nie został opracowany program opieki nad zabytkami dla powiatu głogowskiego.

Jednym z dokumentów strategicznych Powiatu, w którym podjęte zostały zagadnienia związane z ochroną zabytków jest *Strategia Rozwoju Powiatu Głogowskiego na lata 2010–2015 przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Głogowskiego nr XLV/386/2010 z dn. 30 czerwca 2010 r.* w celu określenia właściwego kierunku rozwoju powiatu głogowskiego została określona misja powiatu: „Powiat Głogowski, będąc częścią dynamicznie rozwijającego się Dolnego Śląska, stwarza doskonale warunki do samorealizacji mieszkańców, efektywnie gospodaruje zasobami lokalnymi, wpływa na dynamiczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości, podnosząc tym samym atrakcyjność całego regionu”. W celu realizacji wskazanej w strategii misji określone zostały dwa główne kierunki rozwoju powiatu:

- kierunek edukacyjno-społeczny
- kierunek gospodarczy

W realizacji obu kierunków wskazano cele ogólne i cele szczegółowe rozwoju powiatu.

Jako cel ogólny 6. przyjęto rozwój społeczno-gospodarczy, natomiast jako jeden z celów szczegółowych – ochronę dziedzictwa kulturowego. W realizacji celu przyjęto:

- działania: ochrona i wsparcie remontów zabytków, tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego, ochrona i wsparcie dziedzictwa kultury ludowej;
- oczekiwane efekty i wskaźniki realizacji celu: liczba zmodernizowanych obiektów, liczba powstałych Programów, wysokość udzielonego wsparcia;
- podmioty uczestniczące w działaniach: Powiat Głogowski, jednostki podległe, gminy, organizacje pozarządowe;
- źródła finansowania: środki własne powiatu, budżety gmin, fundusze strukturalne, środki niepubliczne, budżet państwa.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego miasta

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa spójny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

- *Strategią Rozwoju Miasta Głogowa na lata 2012–2026 (przyjętą uchwałą nr XXVI/150/12 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 marca 2012 r.);*
 - *Kadencyjnym programem Gospodarczym dla miasta Głogowa na lata 2014–2018 (przyjętym uchwałą nr VIII/52/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 maja 2015 r.);*
 - *Wieloletnią prognozą finansową Gminy Miejskiej Głogów (przyjętą uchwałą nr XVII/152/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia wielo-letniej prognozy finansowej Gminy Miejskiej Głogów wraz ze zmianami);*
 - *Uchwałą budżetową nr III/10/14 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2014 r. wraz ze zmianami;*
- oraz dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej miasta, jakimi są:
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa (przyjęte uchwałą Rady Miejskiej Głogowa nr XLVIII/390/2010 z dnia 25 maja 2010 r.)*

– miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W *Strategii Rozwoju Miasta Głogowa na lata 2012–2026* jako najogólniejszym dokumencie planistycznym miasta i tym samym nadrzędnym w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez władze miasta określono misję miasta do roku 2026: *Głogów to pamiętające o swojej ponad 1000-letniej historii, nowoczesne i bezpieczne nadodrzańskie miasto otwartych i aktywnych ludzi, atrakcyjne dla mieszkańców i przedsiębiorców.*

W trzech głównych obszarach funkcjonowania miasta wyznaczono cele strategiczne:

Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

1. Wysoki stopień zaspokojenia potrzeb rozwojowych mieszkańców Miasta.
2. Rozwinięta opieka i pomoc dla potrzebujących mieszkańców Miasta.
3. Zwiększony poziom integracji społecznej.

Obszar: Potencjały i zasoby Miasta.

4. Rozwinięte poczucie tożsamości i użyteczności społeczności lokalnej.
5. Rozwinięta i sprawna infrastruktura techniczna Miasta.
6. Dobra jakość środowiska przyrodniczego.
7. Podniesiony poziom ład przestrzennego.
8. Wysoki stopień wykorzystania dziedzictwa kulturowego.

Obszar: Gospodarka i promocja Miasta.

9. Wysoki stopień rozwoju gospodarczego Miasta w harmonii ze środowiskiem.
10. Spójna i skuteczna promocja Miasta.

Zagadnienia ochrony zabytków w szczególności zostały ujęte w ramach celu strategicznego 8 „Wysoki stopień wykorzystania dziedzictwa kulturowego”, dla którego wyznaczono cele operacyjne i służące ich realizacji zadania realizacyjne:

- Przywrócony dobry stan techniczny obiektów i obszarów zabytkowych.
 - Rewitalizacja części zabudowy pokoszarowej w Żarkowie.
 - Przywrócenie dobrego stanu technicznego obiektom fortyfikacyjnym i udostępnienie ich w celach turystycznych.
 - Odbudowa i zagospodarowanie budynku teatru miejskiego.
 - Wspieranie finansowe prac rekonstrukcyjnych i remontowych na obiektach zabytkowych nie będących własnością gminy.
- Zwiększony stopień wykorzystania obiektów zabytkowych.
 - Zagospodarowanie ruin kościoła p.w. św. Mikołaja dla celów kultury.
 - Budowa pawilonu ekspozycji sukienic głogowskich.
 - Uatrakcyjnienie oferty programowej Zamku Księżąt Głogowskich.
- Udział Głogowa w ofercie turystyki kulturowej regionu.
 - Podjęcie działań zmierzających do stworzenia infrastruktury turystycznej dla obsługi odrzańskiej drogi wodnej.
 - Wdrożenie produktów turystycznych: Głogów – miasto i jego fortyfikacje; Głogów – miasto wielu kultur.
 - Kulturowanie kultury i tradycji Ziemi Kresowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa (przyjęte *Uchwałą Rady Miejskiej Głogowa nr XLVIII/390/2010 z dnia 25 maja 2010 r.*) wprowadza zróżnicowane pod względem przedmiotu ochrony i reżimów ochronnych, strefy ochrony konserwatorskiej. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa wyznaczony został spójny system stref ochrony konserwatorskiej, które zapewniają ochronę konserwatorską najcenniejszych kulturowo, historycznie i krajo-brazowo obszarów miasta. Objęto nimi obszary uznane za szczególnie ważne pod względem przekazu kulturowego.

W Studium wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- strefę „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- strefę „B” ochrony konserwatorskiej,
- strefę „K” ochrony krajobrazu kulturowego,
- strefę „E” ochrony ekspozycji,
- strefę „OW” obserwacji archeologicznej,
- strefy ochrony zabytkowych układów zieleni – parki, cmentarze, tereny pocmentarne.

W aktualnie opracowywanej zmianie Studium, która została już uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Delegatura w Legnicy wprowadzono dodatkowe strefy ochrony.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta

5.2.1. Zarys historii obszaru miasta Głogowa

Analiza funkcjonalno-chronologiczna stanowisk archeologicznych wskazuje, że obszar dzisiejszego Głogowa co najmniej od neolitu (5000/4500 – 1800 lat p.n.e.) był zasiedlony. Sprzyjały temu dobre warunki naturalne, tj. żyzne gleby, dobrze wykształcona sieć wodna. Istnieje domniemanie, że już wcześniej grupy ludzkie cyklicznie penetrowały te tereny, aczkolwiek brak jest precyzyjnych materiałów, potwierdzających ten fakt. W późniejszych epokach (epoka brązu, okres halsztacki, okres lateński, okres wpływów rzymskich) zainteresowanie terenem obecnego Głogowa nie słabło. Wyrazna intensyfikacja procesów osadniczych nastąpiła we wczesnym średniowieczu.

Pierwsza wzmianka o grodzie głogowskim pochodzi z kroniki Thietmara z 1010 roku i dotyczy obiektu zlokalizowanego w północno-zachodniej części Ostrowa Tumskiego. Już od XII wieku istniała rozległa kasztelania głogowska z osadami służebnymi (np. osada rybacka przy dawnej ulicy Rybaki). Wkrótce na lewym brzegu Odry powstała osada targowa (Stare Miasto). Na początku XIII wieku rozpoczęła się budowa kolegiaty NMP oraz rozbudowa infrastruktury wokół niej. Mniej więcej w tym czasie został opuszczony gród kasztelański, zaś nowe centrum władzy po oddzieleniu księstwa głogowskiego od wrocławskiego księcia Konrada II powstało w miejscu istniejącego do dzisiaj zamku. Od tej pory Ostrów Tumski zaczął pełnić funkcje wyłącznie sakralne dla ogółu i rezydencjonalne dla kapituły. W połowie XIII wieku nastąpiła lokacja Głogowa na prawie niemieckim, w tym samym czasie miasto stało się stolicą samodzielnego księstwa, co owocowało m.in. stałym wzrostem potencjału gospodarczego. Rozwój i funkcjonowanie późno-średniowiecznej aglomeracji miejskiej potwierdzają liczne odkrycia archeologiczne. Został wytyczony układ miasta na planie regularnym, z prostokątnym rynkiem i kościołem św. Mikołaja. W 1253 r. Głogów otrzymał prawo magdeburskie. Harmonijny rozwój miasta i przedmieść trwał do czasu wojny trzydziestoletniej. W latach 1630-32 miasto zostało przekształcone w twierdzę. W miejscu średniowiecznych przedmieść powstawały umocnienia i fortyfikacje. Rozwój miasta od 1 połowy XIX w. związany był ze stopniową likwidacją twierdzy. Dodatkowymi czynnikami była budowa linii kolejowej (1844) oraz w 1846 r. mostu kolejowego na Odrze. Nastąpił rozwój urbanistyczny miasta w kierunku zachodnim; po 1860 r. zagospodarowane zostały tereny wokół portu zimowego i dworca kolejowego – w ten sposób ukształtowana została dzielnica przemysłowo-handlowa (Ruestervorstadt). Od lat 90. XIX w. powstawała zabudowa dzielnicy Wilhelmstadt na wschód od Starego Miasta, z licznymi budynkami użyteczności publicznej oraz synagoga. Największy rozkwit urbanistyczny miasto przeżyło po rozebraniu w 1903 r. fortyfikacji oraz zakupieniu przez miasto terenów pofortecznych. W 1905 r. powstał nowoczesny plan zabudowy z podziałem na obszar handlowo-usługowy Starego Miasta oraz dzielnice mieszkaniowe. Obszary wcześniej ufortyfikowane poddano daleko idącym przekształceniom. Urządzono szeroki pas zieleni z promenadą, nadal jednak pas umocnień blokował rozwój urbanistyczny miasta oraz zagospodarowywanie nowych terenów pod budownictwo. Na południe od promenady powstała dzielnica willowa – ekspresjonistyczne osiedle mieszkaniowe wzniesione w latach 1924–25 wg proj. E. Griesingera przy ul. 1 Maja oraz modernistyczny kompleks mieszkaniowy dla kadry oficerskiej z lat 1928–30 przy Wałach Chrobrego. W latach 20. XX w. prowadzono prace nad odbudową fortyfikacji. Głogów stał się jedną z najważniejszych baz wojskowych na wschodnich obszarach Rzeszy. Rozbudowano wówczas koszary oraz całą „infrastrukturę” wojskową. W 1944 r. zostało uznane za miasto-twierdzę. Przełomowym dla rozwoju miasta stał się rok 1945 r., gdy podczas działań wojennych zniszczone zostało niemal całe miasto. Zniszczeniu uległy wówczas zarówno zabytki architektury, jak również zabytki ruchome, m.in. wyposażenie świątyń. Prze-rwana została ciągłość kulturowa miasta. W ciągu pierwszych piętnastu lat po zakończeniu działań wojennych rozebrano zniszczoną działaniami wojennymi zabudowę. Rozebrano relikty zespołów poklasztornych: franciszkanów z kościołem św. Stanisława, klarysek z kościołem św. Krzyża, w 1962 r. wyburzono ruiny wieży ratuszowej, w 1968 r. fasadę ewangelickiego kościoła Łodzi Chrystusowej. Pozostawiono w wyburzonej przestrzeni staromiejskiej zabezpieczone ruiny ratusza, teatru i kościołów św. Mikołaja i Bożego Ciała. Pierwszymi odbudowanymi obiektami zabytkowymi był kościół Bożego Ciała i zamek. Koncepcja planowej odbudowy Starego Miasta narodziła się w 1980 r. w grupie architektów koła SARP. w zasadzie idea ta jest nadal realizowana – głównym założeniem jest odbudowa miasta przy zachowaniu dawnej siatki ulic, placów i kwartałów, natomiast zabudowa w ogólnym charakterze, proporcjach, podziałach elewacji ma nawiązywać do historycznej. Możliwe do odbudowania budowle monumentalne stanowią dominanty architektoniczne – jak i „miejsca szczególne” starówki. Założenia odbudowy najcenniejszej historycznej dzielnicy miasta przyjęte zostały w szczegółowym planie zagospodarowania przestrzennego centrum Głogowa, zatwierdzonym w 1983 r. Pierwsze prace przy odbudowie rozpoczęto w 1985 r. Projekt „Odbudowa Starego Miasta” został nagrodzony w konkursie *Investcity 98*, natomiast w 2000 r. uzyskał Nagrodę Pre-

zesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, a Głogów otrzymał tytuł „Miasto 2000”. W 2011 r. jeden z odbudowanych zabytków – ratusz w Głogowie został laureatem konkursu Dolnośląski Laur Konserwatorski, odbywającego się pod patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego, doceniona została kompleksowa i konsekwentna rewitalizacja obiektu, który odzyskał dawną funkcję, jak również wpłynął na odmianę przestrzeni kulturowej centrum miasta Głogowa.

5.2.2. Zabytki nieruchomości

Rejestr zabytków prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków. Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia legnickiej Delegatury WUOZ. *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 poz. 1789)* precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania. Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań (określonych w *Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*) przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Rozporządzenie ponadto określa wymagane kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich, badań architektonicznych lub badań archeologicznych; dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi; sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań; standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

W obszarze miasta Głogowa:

- rejestr zabytków nieruchomości obejmuje 2 układy urbanistyczne oraz 27 zespołów i obiektów;
- rejestr zabytków ruchomych obejmuje łącznie 308 obiektów;
- rejestr zabytków archeologicznych obejmuje 16 stanowisk.

Do rejestru zabytków nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Muzea stanowią najważniejszą formę organizacyjną opieki nad zabytkami ruchomymi. W Głogowie działa samorządowe Muzeum Archeologiczno-Historyczne z siedzibą w Zamku Książąt Głogowskich. Kwestie związane z ochroną zbiorów muzealnych reguluje *Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2012 r., poz. 987)*.

Z obszaru miasta Głogowa żaden obiekt nie został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, jak również nie został uznany przez Prezydenta RP za Pomnik Historii. W obszarze miasta nie ustanowiono obszarów o charakterze rezerwatów kulturowych i parków kulturowych.

Dwie historyczne struktury przestrzenne zostały objęte ochroną prawną – wpisem do rejestru zabytków, tj. zespoły urbanistyczne Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego wraz z pofortecznymi założeniami zielonymi oraz układ ruralistyczny dawnej wsi Brzostów. Do rejestru zabytków wpisano ponadto elementy dawnych fortyfikacji, najcenniejsze obiekty sakralne i budynki użyteczności publicznej oraz jeden przemysłowy. Stosunkowo niewielką grupę stanowią domy mieszkalne (3 obiekty).

Rejestrem zabytków w obszarze miasta Głogowa objęte są 2 obiekty nieistniejące: ewangelicki kościół Łodzi Chrystusowej oraz ewangelicki kościół garnizonowy. Miejsce po kościele Łodzi Chrystusowej eksponowane jest w formie lapidarium, miejsce po kościele garnizonowym przy ul. Smolnej pozostaje częściowo w granicach parkingu ogólnodostępnego, w części zabudowane budynkiem stacji transformatorowej. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków z obszaru miasta Głogowa przeważają obiekty, pozostające własnością gminną i kościelną. Rejestr ten jest aktualizowany w zależności od potrzeb. W ostatnich latach wpisane zostały do rejestru trzy obiekty:

- Relikty piwnic d. sukiennic, Rynek 10,
- D. ewangelicka szkoła powszechna, ob. LO wraz z budynkiem sali gimnastycznej, ul. Jedności Robotniczej 10,
- Budynek suszarni wysłodków z częścią socjalno-biurową, w zespole cukrowni.

Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych (stan na dzień 16 czerwca 2015 r.) zawiera tabela poniżej.

Tabela 1. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych miasta Głogowa

Lp.	Obiekt zabytkowy	Czas powstania	Numer i data decyzji	Własność	Uwagi o zakresie ochrony konserwatorskiej oraz o sposobie użytkowania
1.	Kościół ewangelicki Łodzi Chrystusowej (trwała ruina)	1764-72	40 z dn. 25.11.1949	Gmina Miejska Głogów	Obiekt nie istnieje. Miejsce po kościele zagospodarowane w formie lapidarium.
2.	Kościół parafialny św. Mikołaja, ul. Parafialna	l. 1230-40, l. 1291-1309, przed 1431 r., 1642 r., l. 1758-73, l. 1825-26, zniszczony 1945 r.,	A/1550/48 z dn. 25.11.1949	Gmina Miejska Głogów	Projekt adaptacji ruin na Głogowskie Centrum Kultury i Sztuki.
3.	Kolegiata (katedra Panny Marii)	l. 20. XII w., 1253-73, l. 1413-66, l. 1838-42, odbudowa po 1945 r.	A/1552/47 z dn. 25.11.1949	parafia rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	
4.	Kościół klasztorny jezuitów p. w. Bożego Ciała, obecnie parafialny p. w. Św. Mikołaja, ul. Powstańców 1	l. 1696-1710, l. 1960-64	A/1553/49 z dn. 25.11.1949	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Mikołaja	Na wpis do rejestru zasługuje skrzydło dawnego kolegium jezuickiego wzniesione w latach 1718-22.
5.	Ewangelicki kościół garnizonowy	1789 r., zniszczony 1945 r.	50 z dn. 25.11.1949	Teren po kościele Gmina Miejska Głogów, parafia rzymskokatolicka p.w. św. Mikołaja	Obiekt nie istnieje. Miejsce po kościele użytkowane, jako parking i trafostacja przy ul. Smolnej.
6.	Teatr Miejski (ruina), Rynek	1775 r., l. 1799-1801, pocz. XX w., zniszczony 1945 r.	A/2886//46 z dn. 25.11.1949	Gmina Miejska Głogów	
7.	Ratusz, Rynek 10	XV w., l. 1831-34, spalony 1945 r., odbudowa 1989-2010 r.	A/2887/37 z dn. 25.11.1949	Gmina Miejska Głogów	Od 2002 r. ratusz stanowi siedzibę władz miejskich.
8.	Zamek książęcy, ul. Brama Brzostowska	2 poł. XIII w., 1 poł. XIV w., 1480 r., l. 1652-69, 2 poł. XVIII w., zniszczony 1945 r., odbudowa l. 1971-1983.	A/2885/80/300/L z dn. 25.02.1958	Gmina Miejska Głogów	Obiekt użytkowany, jako Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie.

9.	Miasto	XIII w.	A/2641/89 z dn. 16.04.1958	Własność osób fizycznych i prawnych	Wpisem do rejestru zabytków objęty został ośrodek historyczny miasta w granicach wyznaczonymi na załączniku do decyzji: od południa granica przebiega południową stroną ulicy I. Daszyńskiego, od wschodu po zewnętrznej stronie ul. Piastowskiej i ks. Skargi, granica północna obejmuje rejon dawnej wyspy Tumskiej z kolegiatą NMP, natomiast zachodnia granica wyznaczona została „po zewnętrznym obwodzie Placu Odrowąza i ul. 3 Maja” – obecnie obejmuje od zachodu Pl. Konstytucji 3 Maja i Bramę Brzostowską. Decyzja wymaga weryfikacji w zakresie przebiegu granic obszaru objętego ochroną. Ochroną konserwatorską został objęty układ przestrzenny krajobrazu, rozciągający się w promieniu minimum 500 m (zwiększony do 1 km decyzją nr A/2642/2178 z dn. 31.03.1975) od granicy ośrodka historycznego miasta
10.	Kościół parafialny św. Wawrzyńca, ul. Okrężna	1502 r., XVII w., 1804 r.	A/1555/155 z dn. 14.03.1961	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca	
11.	Dom mieszkalny, ul. Okrężna 25	k. XVIII w., XIX w.	A/2889/377 z dn. 2.04.1963	Własność prywatna	Zgodnie z zapisem w decyzji: dawny dom nr 7 w Brzostowie.
12.	Kaplica św. Heleny, ob. kościół fil.	1810 r.	A/1557/375 z dn. 2.04.1963	parafia rzymskokatolicka w Brzegu Głogowskim	
13.	Dzwonnica drewn.		A/1558/375 z dn. 18.12.1963	parafia rzymskokatolicka w Brzegu Głogowskim	
14.	Obwarowania miejskie	k. XIII w. – XIX w.	A/2643/668 z dn. 18.12.1963	Gmina Miejska Głogów	Decyzja wymaga doprecyzowania w zakresie wskazania obiektów podlegających ochronie i oznaczenia ich na mapie zasadniczej.
15.	Brama Szpitalna	pocz. XVI w., odbudowa po 1945 r.	A/2884/669 z dn. 18.12.1963	Gmina Miejska Głogów	
16.	Dom mieszkalny, ul. Osadników 15	k. XVIII w.	A/2890/692 z dn. 18.12.1963	Własność prywatna	Zgodnie z zapisem w decyzji: dawny dom nr 7 w Krzepowie.

17.	Dom mieszkalny, ul. Okrężna 15	1 poł. XIX w.	A/2888/2084/42 9/L z dn. 5.05.1971	Własność prywatna	Zgodnie z zapisem w decyzji: dawny dom nr 4 w Brzostowie.
18.	Zespół urbanistyczno-krajobrazowy		A/2642/2178 z dn. 31.03.1975	Własność osób fizycznych i prawnych	
19.	Cmentarz przykościelny (zamknięty), ul. Okrężna	zał. XV/XVI w.	A/1556/762/L z dn. 28.12.1987	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca	Obiekt wpisany do rejestru zabytków w granicach działki nr 110.
20.	Układ urbanistyczny d. wsi Brzostów	wzm. od k. XII w., XIII-XIX w.	A/2683/973/L z dn. 11.03.1992	Własność osób fizycznych i prawnych	Obszar objęty ochroną obejmuje siedlisko dawnej wsi, a granica ścisłej ochrony konserwatorskiej przebiega po zewnętrznej granicy działek siedliskowych.
21.	Budynek Sądu Rejonowego, ul. gen. Kutrzeby 2	l. 1910-11	A/2851/1031/L z dn. 28.12.1994	Skarb Państwa	Obiekt wpisany do rejestru zabytków w granicach działki nr 21/1-2.
22.	Szczelina przeciwlotnicza, na południe od ul. Bolesława Krzywoustego	l. 30. XX w.	95/A/02 z dn. 7.08.2002	Gmina Miejska Głogów	
23.	Budynek forteczny – blokhauz nr 2, ul. Wały Bolesława Chrobrego	ok. 1860 r.	96/A/02 z dn. 29.08.2002	Gmina Miejska Głogów	
24.	Budynek forteczny – blokhauz nr 1, ul. Wały Bolesława Chrobrego	ok. 1880 r., nadbudowa cerkwi l. 2002-07	97/A/02 z dn. 5.09.2002	parafia prawosławna p.w. św. Maksymiliana Gorlickiego	Obiekt stanowi przyziemie nadbudowanej cerkwi p.w. św. Maksymiliana Gorlickiego.
25.	Dom parafialny wraz z kaplicą, ul. Staromiejska 17	l. 1909-10	159/A/03 z dn. 12.05.2003	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Mikołaja	Obiekt wpisany do rejestru zabytków w granicach murów obwodowych.
26.	Kościół parafialny Najświętszego Serca Pana Jezusa, d. ewangelicki, ul. Kościelna 1	l. 1910-1911.	A/744 z dn. 4.04.2006	parafia rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Obiekt wpisany do rejestru zabytków w granicach murów obwodowych.
27.	Fort Gwiaździsty	l. 1747-49	A/148 z dn. 31.07.2008	Własność osób fizycznych i prawnych, w tym Gmina Miejska Głogów	

28.	Relikty piwnic d. sukienic, Rynek 10,	XIII-XV w., XVII w.	A/5850 z 26.11.2012	Gmina Miejska Głogów	
29.	D. ewangelicka szkoła powszechna, ob. LO wraz z budynkiem sali gimnastycznej, ul. Jedności Robotniczej 10	l. 1924-29	A/5894/1-2 z dn. 27.12.2013	Powiat głogowski	
30.	Budynek suszarni wysłoków z częścią socjalno-biurową, w zespole cukrowni	l. 1937-38	A/5925 z dn. 29.05.2014	Własność prywatna	

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami miasta Głogowa 2012-2015 za Rejestr zabytków nieruchomych województwa dolnośląskiego

5.2.3. Zabytki ruchome

Rejestr zabytków ruchomych

Do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego zostały wpisane wystrój i wyposażenie zabytkowych kościołów: p.w. św. Wawrzyńca, p.w. Bożego Ciała, kolegium jezuickiego i kościoła p.w. św. Mikołaja (łącznie 308 obiektów). Zabytki ruchome stanowią własność przede wszystkim związków wyznaniowych. Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków ruchomych ujętych w rejestrze zabytków województwa dolnośląskiego.

Tabela 2. Wykaz zabytków ruchomych miasta Głogowa

Lp.	Obiekt zabytkowy	Adres	Numer i data decyzji o wpisie do rejestru zabytków
1.	Wystrój architektoniczny i wyposażenie wnętrza kościoła p.w. św. Wawrzyńca	Głogów, ul. Okrężna	578/11/B/70 z dnia 26.10.1976 r.
2.	Rzeźby znajdujące się na cmentarzu przy kaplicy p.w. św. Wawrzyńca	Głogów, ul. Okrężna	406/1-3 z dnia 28.12.1971 r.
3.	Wystrój i wyposażenie architektoniczne wnętrza kościoła p.w. Bożego Ciała	Głogów, ul. Powstańców	584/39 z dnia 28.12.1971 r.
4.	2 portale barokowe (kolegium jezuickie)	Głogów, ul. Powstańców	582/37 z dnia 28.12.1971 r.
5.	Wystrój wnętrza kościoła p.w. św. Mikołaja	Głogów, ul. Starowałowa	404/1-3 z dnia 28.12.1971 r.
6.	Portale dziedzińca zamku	Głogów, ul. Brama Brzostowska	583/38/B/73 z dnia 27.02.1973 r.
7.	Rzeźby z kościoła w Krzepowie	Głogów – Krzepów	580/27/B/71 z dnia 13.03.1971 r.

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami miasta Głogowa 2012-2015 za Rejestr zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego

5.2.4. Zabytki archeologiczne

Rejestr zabytków archeologicznych

Do rejestru zabytków archeologicznych (C) w granicach administracyjnych Głogowa wpisanych zostało 16 stanowisk związanych z kulturą łużycką, okresem wpływów rzymskich, okresem średniowiecza, w tym osady, cmentarzyska oraz grodzisko/podgrodzie na Ostrowie Tumskim. W 2011 r. decyzje o wpisie do rejestru zabytków zostały poddane tzw. weryfikacji formalnej połączonej z prospekcją terenową stanowisk. Stwierdzono, że ww. decyzje są nieaktualne. Zmianie uległy zarówno dane własnościowe, jak i częściowo administracyjne.

W większości decyzji nie określono zakresu ochrony obiektów, które oznaczono w sposób symboliczny. Nie aktualizowano również zapisów dotyczących funkcji i chronologii stanowisk archeologicznych. Część obiektów z pewnością nie istnieje – budowa i rozbudowa Huty Miedzi „Głogów”, a część została mniej lub bardziej zniszczona w trakcie rozbudowy infrastruktury miejskiej. Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków archeologicznych ujętych w rejestrze zabytków województwa dolnośląskiego.

Tabela 3. Wykaz zabytków archeologicznych miasta Głogowa

Lp.	Obszar AZP	Numer stanow.	Numer stanow. na obszarze	Nazwa lokalna dawna nazwa	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr
1	68-19	26	235		Kościół Św. Mikołaja		Wczesne średniowiecze- okres nowożytny (1230-40 – 1945)	Rejestr a – A/1550/48 z 25.11.1949
2	68-19	22	12		Zamek		Średniowiecze, poł. XIII wieku (pierwsza budowla)	Rejestr a – A/2885/80/300/L z 25.02.1958
3	67-19	47	216	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze	Rejestr C - A-247/92 z 14.09.1992
4	67-19	2	8	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze faza starsza	Rejestr C – KZA-1-V-100/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 184/85 KZA-1-V100/68 ZG
5	68-19	3	3		Osada Osada		Okres wpływów rzymskich Wczesne średniowiecze VIII-IX/X wiek	Rejestr C – KZA-1-V-107/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 191/85 KZA-1-V-107/68 ZG
6	68-19	2	2		Grodzisko/podgrodzie Cmentarzyisko szkieletowe Kolegiata Kaplica św. Anny		Wczesne średniowiecze XI-XIII wiek Wczesne średniowiecze XII wiek Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze	Rejestr C – KZA-1-V-108/68 z 1.12.1968, przenumerowano 193/85 KZA-1-V108/68 ZG Rejestr a – A/1552/47 z 25.11.1949 – kolegiata
7	68-19	5	5		Cmentarzyisko Cmentarzyisko	Łużycka	Średniowiecze	Rejestr C - KZA-1-V-109/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 194/85 KZA-1-V-109/68 ZG
8	68-20	6	6		Cmentarzyisko ciałopalne	Łużycka	IV okres epoki brązu	Rejestr C – KZA-1-V-110/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 195/85 KZA-1-V-110/68 ZG

9	67-18	1	9	Wróblin Głogowski	Cmentarzy- sko Ślad osad- nictwa Osada?	Łużycka	Pradziej Średniowiecze	Rejestr C – KZA-1- V-114/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 199/85 KZA-1-V- 114/68 ZG
10	68-20	2	2	Nosocice	Cmentarzy- sko Cmentarzy- sko	Łużycka Prze- worska	Okres wpły- wów rzym- skich	Rejestr C - KZA-1- V-115/68 z 1.12.1968 Przenumerowa- no:200/85 KZA-1-V- 115/68 ZG
11	67-19	1	7	Żukowice	Cmentarzy- sko Osada Osada	Łużycka Przewor- ska	Okres lateński- okres wpły- wów rzym- skich Wczesne śred- niowiecze, V- VI, XI-XII wiek	Rejestr C – KZA-1- V-132/68 z 1.12.1968 Przenu- merowano: 210/85 KZA-1-V-132/68 ZG
12	67-18	9	92	Żukowice	Cmentarzy- sko Osada		Okres lateński Wczesne śred- niowiecze VI-VII	Rejestr C – KZA-1- V-160/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 222/85 KZA-1-V- 160/68 ZG
13	67-19	3	9	Żukowice	Osada	Łużycka	Okres halsz- tacki	Rejestr C – KZA-1- V-95/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 179/85 KZA-1-V- 95/68 ZG
14	67-19	6	10	Żukowice	Osada Osada Osada Osada		Neolit Okres wpły- wów rzym- skich Pradziej Wczesne śred- niowiecze VII-VIII wiek	Rejestr C – KZA-1- V-96/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 180/85 KZA-1-V- 96/68 ZG
15	67-18	7	94	Żukowice	Osada		Okres wpły- wów rzym- skich	Rejestr C – KZA-1- V-97/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 181/85 KZA-1-V- 97/68 ZG
16	67-19	8	6	Żukowice	Ślad osad- nictwa Ślad osad- nictwa? Osada		Nieokreślona Pradziej Wczesne śred- niowiecze VIII-IX wiek	Rejestr C – KZA-1- V-98/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 182/85 KZA-1-V- 98/68 ZG

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków dla miasta Głogowa – stanowiska archeologiczne, czerwiec 2012 r.

5.2.5. Zabytki w zbiorach muzealnych

Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie z siedzibą w Zamku Księżąt Głogowskich, wraz z oddziałem – Ośrodkiem Studyjno-Magazynowy Zabytków Archeologicznych w Głogowie, działa w szczególności na podstawie: ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 987), ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. Dz. U. 2012 r. poz. 406 ze zmianami) oraz statutu Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie (uchwała nr XXXIX/337/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 listopada 2009 r.).

Muzeum jest instytucją podległą Gminie Miejskiej Głogów. Ogólny nadzór nad nim sprawuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a bezpośredni Prezydent Miasta Głogowa. Jako samorządowa instytucja kultury, muzeum wpisane jest do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Organizatora (Gminę Miejską Głogów) pod numerem 03/V/99 i posiada osobowość prawną. Ponadto wpisane jest do Państwowego Rejestru Muzeów pod numerem 97.

Muzeum gromadzi zabytki pochodzące przede wszystkim z terenu Dolnego Śląska i historycznego obszaru Księstwa Głogowskiego. Wzbogacanie zbiorów odbywa się drogą prac architektoniczno-archeologicznych, zakupów, darów i przekazania.

Zasoby muzealiów – czyli zabytków skatalogowanych w księgach inwentarzowych i depozytowych Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie wg podziału na zbiory (stan na 31 grudnia 2014 r.) przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Zasoby muzealiów –zabytków skatalogowanych w księgach inwentarzowych i depozytowych Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie

Lp.	Zbiór muzealny	Liczba pozycji muzealiów w księgach inwentarzowych	Depozyty (liczba pozycji w księgach depozytowych)
1	Sztuka	277	1
2	Archeologia	36 228	237 (41 070 szt.)
3	Historia	1 081	55
4	Numizmaty	6 730 z 30 700	0
	Suma	44 316	293

Źródło: Materiały pozyskane z Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie

Powyższe zestawienie nie obejmuje zabytków nie wpisanych do ksiąg inwentarzowych i depozytowych, będących w trakcie opracowywania, bądź wyłączonych ze zbiorów - figurujących w księgach pomocniczych.

Zbiory muzealne są systematycznie katalogowane i opracowywane naukowo, przechowywane w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo. Stanowią też podstawę obecnie prezentowanych stałych wystaw: „Obrona Głogowa w 1109”, „Pamięć głogowskich kamieni”, „Blask złota i srebra czyli pieniądź w baroku”, „Architektoniczne detale ze Stare-go Miasta”, ekspozycji czasowej – „Lać brąz czy kuć żelazo” oraz wystawy realizowanej poza muzeum w krajowych i zagranicznych instytucjach kultury – „Skarb z Głogowa”. Muzeum współpracuje z różnymi instytucjami i osobami prywatnymi, czego efektem są obecne, czasowe prezentacje „MICHAŁOWSKI MATEJKO MALCZEWSKI – obrazy dawnych mistrzów z kolekcji Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy”, „Porcelana żarska (Sorau)”, „Czerwony Niebieski” – wystawa malarstwa abstrakcyjnego Romualdy Pilitsidis. Ponadto muzeum jest autorem wystawy „Schody do historii”, prezentującej na poszczególnych poziomach wieży głogowskiego ratusza dzieje Głogowa od czasów najdawniejszych po współczesność. W 2014 roku ekspozycje muzealne zwiedziło 20.418 osób.

Corocznie muzeum wykonuje badania archeologiczne i nadzory w ramach kilkunastu inwestycji (obecnie czterech), głównie w Głogowie i najbliższych okolicach. Ogółem do tej pory badania zostały zrealizowane na ponad 200 stanowiskach archeologicznych.

Muzeum prowadzi też działalność edukacyjną (zajęcia muzealne dla dzieci oraz młodzieży gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej i studentów, a także wykłady otwarte z różnych dziedzin), popularyzatorską (konkursy historyczne, akcja „Lato w muzeum”), wydawniczą, wykonuje specjalistyczne konsultacje oraz udostępnia swoje zbiory i opracowania zainteresowanym badaczom i pasjonatom. Działalność muzealna promowana jest m.in. poprzez stronę internetową <http://www.muzeum.glogow.pl/>.

Corocznie organizowane są cykliczne imprezy kulturalne, takie jak: „Noc w muzeum”, „Dolnośląski Festiwal Nauki”, „Europejskie Dni Dziedzictwa”, przegląd kultury polskiej „Kresy”, oraz „Letnia Akademia Kultury i Języka Polskiego” w której bierze udział młodzież z Polski i byłych kresów II RP.

Do głównych zadań realizowanych przez oddział muzeum – Ośrodek Studyjno-Magazynowy Zabytków Archeologicznych w Głogowie, należy:

- przyjmowanie w depozyt zabytków archeologicznych z badań prowadzonych na terenie południowo-zachodniej polski,
- wydawanie zapewnień o gotowości przyjęcia w depozyt zabytków archeologicznych,
- konserwacja zabytków archeologicznych wykonanych z żelaza, metali nieżelaznych (miedzi, cynku, cyny, ołowiu, srebra, złota, aluminium, niklu) i ich stopów, skóry i drewna mokrego,
- udostępnianie muzeum eksponatów do celów wystawienniczych.

5.2.6. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta Głogowa w dokumentach prawa miejscowego

Dla realizacji polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa wyznaczone zostały następujące instrumenty:

- Rejestr zabytków
- Wojewódzka Ewidencja Zabytków
- Zapisy regulacyjne dotyczące polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego, wprowadzane do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym – ustalenia dotyczące stref ochrony konserwatorskiej. Opracowany został system stref ochrony konserwatorskiej. Dla uzyskania mocy prawnej strefy ochrony wymagają uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych ochroną konserwatorską.
 - strefa „A” ochrony konserwatorskiej (wyznaczono dla trzech rozłącznych obszarów wpisanych do rejestru zabytków: zespół Starego Miasta wraz z resztą murów obronnych, nowożytnych fortyfikacji oraz promenadami; Ostrowa Tumskiego oraz układu ruralistycznego Brzostowa);
 - strefy „B” ochrony konserwatorskiej (wyznaczono dla następujących obszarów: bezpośredniego otoczenia Ostrowa Tumskiego, dzieła obronne położone na wschód od Ostrowa Tumskiego „Oberredute”, na obecnych terenach wodonośnych Głogowa, dla fragmentu terenu przylegającego od pn.-zach. do strefy „A” historycznego centrum, w którym to obszarze znajdują się relikty starego cmentarza żydowskiego, dla Skweru Pionierów wraz z sąsiadującym zespołem szkół i Al. Wolności oraz dla dawnego cmentarza ewangelickiego przy ul. Obrońców Pokoju);
 - strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego (wyznaczona dla terenów położonych na północ od granic historycznego centrum oraz dla osiedla Brzostów – wokół strefy „A”);
 - strefa „E” ochrony ekspozycji (wyznaczona dla obszarów położonych pomiędzy historycznym centrum miasta a drogą przebiegającą na północ od Ostrowa Tumskiego, poza granicami administracyjnymi miasta;
 - strefy „OW” obserwacji archeologicznej (wyznaczone dla dawnych wsi o metryce średniowiecznej – Widziszów, Nosocice i Krzepów oraz dla przedmieścia średniowiecznego miasta Głogowa, przylegającego do strefy „A”);
 - strefy ochrony zabytkowych układów zieleni – parki, cmentarze, tereny pocmentarne.

Obszary miasta objęte w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* strefami ochrony konserwatorskiej posiadają niemal pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (z wyjątkiem fragmentów strefy „E” oraz części obszaru wokół układu ruralistycznego Brzostowa – strefa „K”). W aktualnie sporządzanej zmianie *Studium* uwzględniono strefy ochrony zabytkowego układu ruralistycznego Nosocice oraz Krzepowa. Naniesiono ponadto strefę układu przestrzennego krajobrazu, wynikającą z decyzji o wpisie do rejestru zabytków nr A/2641/89 z dn. 16 kwietnia 1958 r., obejmującą swym zasięgiem pas o szerokości 1 km od terenu zabytkowego miasta Głogowa.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* określono podstawowe zasady ochrony środowiska kulturowego:

- zachowanie obiektów zabytkowych poprzez ich konserwację, rewaloryzację, adaptację do współczesnych potrzeb i wymogów,
- zachowanie i porządkowanie historycznych układów urbanistycznych, wpisanych w rejestr zabytków oraz porządkowanie ich struktury przestrzennej,
- rozwój budownictwa w oparciu o istniejące zabytki na zasadzie kontynuacji cech przestrzennych – kształtowanie skali i formy nowej zabudowy w nawiązaniu do historycznej, jako jej twórczej interpretacji,
- rozwój turystyki poprzez wykorzystanie zabytków architektury jako walorów krajoznawczych,
- utrzymanie stref ochrony konserwatorskiej,

- przekształcanie oraz waloryzację obiektów dysharmonijnych i obszarów zdegradowanych, podporządkowanie i wpisywanie nowej zabudowy w krajobraz.

Dla osiągnięcia określonych wyżej celów w zakresie ochrony zabytków określa się następujące kierunki działań:

- wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej oraz ustala zasady postępowania w ich obrębie w procesie zagospodarowania terenu,
- utrzymuje się status ochronny obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego; ochroną proponuje się objąć również obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków architektury i budownictwa,
- wyznacza się obszary i obiekty do przekształceń i rehabilitacji, waloryzacji oraz ustala się zasady ich zagospodarowania,
- proponuje się opracowanie i realizowanie programu konserwatorskiego w celu ratowania najcenniejszych obiektów o walorach kulturowych,
- proponuje się opracowanie i uchwalenie lokalnej polityki finansowej i preferencyjnej dla ratowania obiektów o walorach kulturowych, a także opracowanie systemu promocji dla nowo realizowanych obiektów o twórczych rozwiązaniach architektonicznych, w szczególności dla obiektów projektowanych i realizowanych w tradycyjnej konstrukcji i formie,
- proponuje się opracowanie programu popularyzującego zagadnienia związane z miejscową tradycją budowlaną i zabytkami regionu.

Oprócz stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* dla obszarów cennych kulturowo w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru śródmieścia przyjętym *uchwałą nr XLVII/390/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 marca 1998 r.* wyznaczono zespoły za-budowy o wyróżniających cechach przestrzennych (poza obszarami zabytkowymi), których charakter winien zostać zachowany.

5.3. Zabytki w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 21. *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* „ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.

Obowiązek prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków (nieruchomych, archeologicznych i ruchomych) spoczywa na Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków. Ewidencja ta jest prowadzona w formie kart ewidencyjnych zabytków.

Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

Gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Zakres merytoryczny wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., poz. 113 Nr 661)*.

W nowym rozporządzeniu zostały określone wzory kart ewidencji krajowej i wojewódzkiej oraz kart adresowych gminnej ewidencji zabytków. Określono ponadto dane, jakie powinny być ujęte w kartach zarówno ewidencyjnych, jak i adresowych.

Ustawa określa, jakie zabytki winny być ujęte w gminnej ewidencji zabytków:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków,
- zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków nie powinna być dokumentem zamkniętym, winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami, którego stanowi podstawę. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego winna być okazją do aktualizowania zapisów co do ochrony obiektów z Gminnej Ewidencji Zabytków.

Ewidencja gminna winna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, scucie wystroju elewacji etc.), w oparciu o dane dostarczane z WUOZ we Wrocławiu (Delegatura

w Legnicy) – uzupełnianiu o zmiany stanu prawnego (wpis obiektu do rejestru zabytków), nowe ustalenia naukowe, oraz uzupełnianiu i weryfikacji wykazu stanowisk archeologicznych.

Wojewódzki Konserwator Zabytków ma obowiązek powiadamiania władz gminy o założeniu karty ewidencyjnej zabytku i wprowadzeniu tym samym nowego obiektu do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na tej podstawie uzupełniana jest gminna ewidencja zabytków.

Wpis do gminnej ewidencji zabytków rodzi skutki prawne wynikające z przepisów prawa budowlanego. Zgodnie z ust. 3 artykułu 39 *Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 290)* w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków – zabytki nieruchome

Prace nad Gminną Ewidencją Zabytków prowadzone są od 2003 r. w Dziale Planowania i Architektury (obecnie Wydział Rozwoju Miasta) Urzędu Miejskiego w Głogowie. Zgodnie z punktem 2 § 20 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem: dotychczas wykonane (przed wejściem w życie rozporządzenia) karty adresowe zabytku nieruchomego zostały uznane jako karty adresowe w rozumieniu cytowanego rozporządzenia. Ewidencja Gminna obecnie zawiera 354 karty adresowe zabytków nieruchomych z terenu Gminy Miejskiej Głogów. Ewidencja obejmuje układy urbanistyczne, dzieła architektury i budownictwa, budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, układy zieleni zabytkowej i krajobrazu kulturowego. Ewidencja Gminna w założeniu ma być dokumentem otwartym, w miarę potrzeb aktualizowanym. Karty adresowe sporządzane są w formie wydruków z wklejoną dokumentacją fotograficzną (skatalogowane w tomach), jak również w wersji elektronicznej, dostępnej na stronie internetowej sit.glogow.pl.

Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków w części obejmującej zabytki nieruchome prowadzona jest na bieżąco przez Wydział Rozwoju Miasta Dział Planowania i Architektury Urzędu Miejskiego w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Delegatura w Legnicy.

Gminna ewidencja zabytków – zabytki archeologiczne

Gminna Ewidencja Zabytków dla miasta Głogowa – stanowiska archeologiczne została opracowana zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami (*Ustawa z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, art. 22 pkt. 2, 4). Założono 170 kart adresowych dla stanowisk archeologicznych, w tym dla 144 obiektów o znanej lokalizacji. Ochrona około 70 obiektów archeologicznych wchodzących w skład Gminnej Ewidencji Zabytków została zapisana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (i ich zmianach) opracowywanych w latach: 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012. W Gminnej Ewidencji Zabytków uwzględniono 16 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków C w tym jedno wpisane również do rejestru A (kolegiata) oraz 2 obiekty uznane za stanowiska archeologiczne, a wpisane wyłącznie do rejestru A (zamek, kościół św. Mikołaja). Na kartach ewidencyjnych oprócz podstawowych informacji dotyczących obiektów i form ich ochrony, umieszczono wycinki map w skali 1:10 000 z naniesioną lokalizacją stanowisk. Instrukcja opracowywania kart adresowych Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych sporządzona przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie w 2011 r. sugeruje opracowanie wycinków map w skali ogólności właściwej dla 1:25 000, dlatego lokalizacje stanowisk archeologicznych przeniesiono ze zbiorczych map obszarów AZP (1:25000), które stanowią integralną część dokumentacji AZP (archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu). Stanowiska o powierzchni do 1 ara, do 0,5 ha oraz archiwalne (trójkąty) oznaczono w sposób symboliczny, zaś stanowiska o powierzchni powyżej 0,5 ha odwzorowano zgodnie z mapą obszaru AZP dostosowując ich wielkość do skali mapy 1:10 000. W dniu 1 lutego 2016 r. Prezydent Miasta Głogowa wydał zarządzenie nr 30/2016, włączające karty adresowe do gminnej ewidencji zabytków miasta Głogowa. Zarządzenie to stanowi materialny wyraz aktu woli potwierdzający przyjęcie Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych.

Układy zabytkowej zieleni.

Uchwałą nr XLIV/380/2006 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 października 2006 r. najcenniejsze drzewa oraz grupy drzew w mieście zostały ustanowione pomnikami przyrody. Drzewa te są ważnym elementem składowym współtworzącym krajobraz miasta, również ze względu na ich wartość kulturową i historyczną. Są one również pozostałością dawnych nasadzeń i współtworzą zabytkową strukturę miasta. Zabytkowe założenia zielone – parki, cmentarze, aleje ujęte zostały w Gminnej Ewidencji Zabytków, i tym samym, po jej wprowadzeniu do zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostają objęte ochroną konserwator-

ską. Zadania związane z konserwacją zieleni zabytkowej prowadzone są przez Wydział Komunalny UM w Głogowie.

5.4. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Priorytetowym zadaniem dla władz miasta w okresie powojennym była i jest odbudowa najcenniejszych obiektów, które obecnie mają szansę nadać charakter odbudowywanej starówce oraz obszarowi Ostrowa Tumskiego:

- Zamek Książąt Głogowskich – pierwotny wzniesiony zapewne w 2 poł. XIII w. przez ks. Konrada I. Zamek murowany wznoszony etapami od 1 poł. XIV w.; włączony w obręb fortyfikacji. Zniszczony w 1480 r., odbudowany w l. 1652-69, rozbudowany w 2 poł. XVIII w., przekształcony w 2 poł. XIX w., zburzony w 1945 r., odbudowany w l. 1971–83 z przywróceniem form barokowej rezydencji książęcej. Zbudowany na planie prostokąta, z dziedzińcem i cylindryczną wieżą, przebudowany w stylu renesansowym w XVI w. Spalony podczas wojny, został odbudowany w latach 70-tych, obecnie jest siedzibą Muzeum Archeologiczno-Historycznego.
- Ratusz – siedziba rady miejskiej istniała od końca XIII w., ostateczną swą formę ratusz uzyskał w wyniku gruntownej przebudowy w latach 1831-34 wg proj. A. Sollera z korektami K.F. Schinkla z wykorzystaniem murów wcześniejszej budowli (wzniesionej w XV w., odbudowany w 1574 r. jako renesansowy). Spalony w 1945 r., odbudowywany był od 1989 r. Zachowały się późnogotyckie sale piwniczne: jedna ze sklepieniem kryształowym, druga z siatkowym oraz relikty renesansowego i barokowego wystroju. Jest to budowla dwuskrzydłowa, założona na planie litery „L” z wysoką narożną wieżą; w obecnej, odbudowanej formie – od 2002 r. – jest siedzibą władz miejskich.
- Kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, wzniesiona w XII w., jako kolegiata wzmiankowana w 1218 r., od 1228 siedziba archidiakona; wybudowana jako romańska, trójnawowa bazylika zapewne w l. 1253-73; obecny, gotycki kształt nadany został budowli podczas przebudowy w l. 1413-66; obecnie jest to trójnawowa budowla halowa.
- Kościół jezuicki p.w. Bożego Ciała, obecnie parafialny p.w. św. Mikołaja oraz dawne kolegium. Czteroskrzydłowe założenie jezuickie zaprojektowane przez G. Simonetti’ego; kościół wzniesiony w l. 1696-1702 w miejscu gotyckiej kaplicy Bożego Ciała. Budowa dokończona w l. 1711-15 przez J.B. Peintnera. Konsekrowany w 1729 r. Zniszczony w wyniku pożaru w 1758 r.; odbudowany w l. 1825-26 – i wówczas pełnił funkcję kościoła garnizonowego. Zniszczony w 1945 r., odbudowany w l. 1960-64. Kościół na planie wydłużonego prostokąta, emporowo-halowy, fasada dwuwieżowa; z wolutowym szczytem. Częściowo zachowane wyposażenie wnętrza. Gmach kolegium wzniesiony został wg projektu G. Simonetti’ego, ukończone w l. 1718-22 również wg projektu J.B. Peintnera. W 1776 r. kolegium przejęte przez państwo, zniszczone w 1945 r. Odbudowane skrzydło wzdłuż ul. Powstańców, na planie wydłużonego prostokąta, 3 kondygnacyjne.

Władze miasta podejmują się dzieła odbudowy i zagospodarowania pozostających nadal w ruinie niezwykle cennych dla Głogowa obiektów. Są to:

- Teatr Miejski – ruiny gmachu wzniesionego w miejscu średniowiecznych ław mięsnych, w latach 1799–1801 według projektu Ch.V. Schultze, przebudowany na budynek teatralny o klasycystycznym wystroju fasady. w l. 1857-59 oraz na pocz. XX w.
- Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja – wzniesiony w l. 1230-40 jako bazylika romańska, po lokacji miasta. Przebudowany w l. 1291–1309, następnie przekształcony w trójnawową gotycką budowlę halową (przed 1431). Kościół barokizowany w latach 1642 oraz 1758–73. Zniszczony w 1945 r.

Zachowane fragmenty obwarowań i fortyfikacji, pochodzące z czasów średniowiecznych, stanowią naturalną ozdobę miasta wytyczając średniowieczną linię zabudowy Głogowa. Wznoszone od końca XIII w. mury ceglano otwarte od strony Odry, z bramami chronionymi przez baszty: Brzostowską, Szpitalną i Odrzańską, Świętojańską Bożego Ciała (Wrocławską) i furtę Młyńską. W 1 poł. XV w. wzniesiono drugą linię murów z basztami, dodatkowo otoczoną podwójną fosą oraz wzmocnioną barbakanami przed Bramą Brzostowską i Polską. Wokół kolegiaty na Ostrowie w 1471 r. założona została fosa i wał, następnie wzmocnione bastionami. Rozbudowa fortyfikacji nastąpiła w latach 1630-32 i wiązała się z likwidacją przedmieść i średniowiecznych świątyń zakładanych poza murami. Fortyfikacje wzmocnione zostały w l. 1642-48; w obręb twierdzy wciągnięto również obszar Ostrowa Tumskiego wraz z kolegiatą, gdzie w latach 1652-1725 wzniesiono umocnienia bastionowe. W okresie pruskim, na zlecenie Fryderyka II rozbudowano system obronny miasta; od 1741 r. powstawała twierdza z gwiaździstymi rozplanowanymi umocnieniami – bastionami i murami kurtynowymi. W 2 poł. XIX w. rozpoczęto likwidację fortyfikacji: nastąpiło to w dwóch etapach: 1858–1903 i 1903–1935. Zachowały się fragmenty murów obronnych oraz fragmenty nowożytnych fortyfikacji: fosy, bastiony, forty. W ostatnich dwóch latach podjęto się rewitalizacji bloku koszarowego, znajdującego się w obrębie relikwów bastionowych

umocnień Starego Miasta, na obszarze wyznaczonym przez: bastion Sebastian, ul. Brama Brzostowska, ul. Bolesława Krzywoustego oraz zrekonstruowany fragment przebiegu średniowiecznych murów obronnych (przy ul. Starowałowej i ul. Szkolnej). Nowa forma stanowi połączenie pozostałości fortyfikacyjnych z nowoczesną bryłą budynku, gdzie swoją siedzibę ma Centrum Informacji Tury-stycznej. W najbliższym czasie planuje się zagospodarowanie wnętrza bloku koszarowego na potrzeby turystyczne.

Wśród zachowanej, zdziesiątkowanej w 1945 r. zabudowy historycznej wyróżnić należy obiekty użyteczności publicznej: gmach Sądu Rejonowego (1910–11), dworzec kolejowy (1932–35, odbudowany 1947), gmach poczty (1892), kompleks budowli szpitala miejskiego przy ul. T. Kościuszki (1896).

Wymienić należy jeszcze obiekty niezachowane, które w przeszłości miały duże znaczenie w rozwoju miasta:

- klasztor Franciszkanów z kościołem św. Stanisława (fund. 1249, rozbud. XV w., rozebrane 1965 r.);
- klasztor Dominikanów, fund. 1258; rozebrany po 1810 r.;
- klasztor Klarysek i kościół św. Krzyża, fund. 1307 r., rozebrany ok. 1960 r.;
- klasztor Bernardynów, zał. 1465 r., gdzie w 1533 r. osiedlili się tu Dominikanie; po 1810 r. zabudowania przeszły na własność skarbu państwa, po zniszczeniach wojennych rozebrane w 1945 r.;
- Kościół Pokoju, 1651 wzniesiony za murami miasta; zniszczony w 1654 r., w 1655 r., wg projektu A. Saebischa wzniesiono nową świątynię halową, która spłonęła 1758 r. Zastąpiony przez kościół Łodzi Chrystusowej (*Schifflein Christi*), wzniesiony w latach 1764–72 według projektu K.G. Langhansa, zniszczony w 1945 r., ruiny kościoła rozebrane zostały w 1968 r.;
- synagoga, wzniesiona w l. 1891–92 wg proj. arch. berlińskich H. Abessera i J. Kroegera, pod-palona i rozebrana w 1938 r.;
- ewangelicki kościół garnizonowy, wzniesiony w 1789 r., zniszczony w 1945 r. Ruiny kościoła rozebrane zostały po zakończeniu działań wojennych. Miejsce po kościele użytkowane jest obecnie jako parking, znajduje się tu także stacja transformatorowa. Zalecana jest zmiana użytkowania terenu, zagospodarowanie w formie lapidarium bądź skweru i oznaczenie miejsca po kościele;
- sukiennice – istnienie osady targowej w Głogowie szacowane jest na przełom XII i XIII w. W ostatnich latach zostały odkryte relikty, które składają się z sześciu piwnic komór sukienniczych w układzie lekko odchylonym od osi wschód-zachód z frontami skierowanymi na południe oraz podpiwniczenia przejścia poprzecznego, dzielącego ciąg komór na osi północ-południe. Są najstarszymi relikdami średniowiecznych budowli świeckich będąc świadectwem historii i rozwoju miasta. Zabezpieczone sukiennice zostały udostępniane dla zwiedzających w 2013 r.

W formie lapidarium zagospodarowuje się miejsca po obiektach zniszczonych doszczętnie: miejsce po romańskim kościele św. Piotra przy dawnym klasztorze Dominikanów, synagodze i kościele ewangelickim Łodzi Chrystusowej. Fundamenty synagogi, kościoła Łodzi Chrystusowej eksponowane są w formie skweru publicznego, zaś w miejscu po kościele św. Piotra znajduje się pomnik, który łączy w sobie funkcję upamiętniania osoby zmarłego Papieża – Polaka oraz lapidarium nieistniejącej od XIX wieku świątyni. W podobny sposób planuje się zagospodarować relikty średniowiecznych kościołów przyklasztornych Klarysek i Franciszkanów. Możliwości takie kryje w sobie miejsce po kaplicy staroluterańskiej przy ul. H. Kołłątaja i S. Staszica, w granicach nie-ruchomości wspólnoty mieszkaniowej oraz fundamenty gotyckiej kaplicy św. Anny obok kolegiaty na działce parafii.

W obecnych granicach administracyjnych Głogowa znajdują się zachowane układy ruralistyczne dawnych wsi – Brzostowa, Nosocic i Krzepowa. Niewątpliwie najcenniejszym jest układ Brzostowa z dobrze zachowaną zabudową zagrodową oraz z kościołem parafialnym p.w. św. Wawrzyńca, o bryle późnogotyckiej (wzniesiony w 1502 r., przebudowany w 1804 r. i remontowany w l. 1931–33).

Na krajobraz kulturowy miasta wpłynęła szkodliwa działalność huty miedzi. W obrębie dawnej strefy ochronnej huty zlikwidowane zostały dwie wsie – Wróblin Głogowski i Biechów, gdzie rozebrana została zabudowa zagrodowa.

Dla rozwoju turystyki w Głogowie istotne znaczenie ma również fakt, że miasto leży na szlaku – Dolnośląskiej Drodze św. Jakuba, który jest pierwszym odtworzonym w Polsce fragmentem Drogi św. Jakuba – europejskiej sieci szlaków pielgrzymich prowadzących do grobu św. Jakuba w Santiago da Compostela w Hiszpanii. Odcinek dolnośląski o długości ok. 160 km został otwarty 24 lipca 2005 r. Prowadzi z kolegiaty w Głogowie przez sanktuarium św. Jakuba Apostoła w Jakubowie, do granicy polsko-niemieckiej w Zgorzelcu, gdzie łączy się z Ekumeniczną Drogą Pątniczą, prowadzącą przez Saksonię i Turynię. Szlak głogowski łączy się obecnie z kolejnym odtworzonym, wielkopolskim odcinkiem Drogi św. Jakuba w Polsce, stanowiąc także odtworzenie trasy historycznego traktu handlowego północ-południe wiodącego z Wielkopolski przez Łużyce do Czech.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

W rozdziale tym wskazano główne problemy związane z ochroną obiektów zabytkowych Głogowa oraz uaktualniono analizę SWOT, wykorzystaną w poprzednim *Gminnym programie opieki nad zabytkami miasta Głogowa na lata 2012–2015*.

Główne problemy związane z ochroną obiektów zabytkowych Głogowa:

1. Historycznie ukształtowane struktury przestrzenne miasta, za wyjątkiem układu urbanistycznego Brzostowa, który – otoczony pełną ochroną konserwatorską (nie jest obszarem, na którym mogą występować konflikty przestrzenne), wymagają nadal zróżnicowanych i wielopłaszczyznowych działań zarówno urbanistycznych jak i ekonomicznych, związanych z rekonstrukcją silnie przekształconego układu przestrzennego oraz regulacją nowej zabudowy Starego Miasta oraz Ostrowa Tumskiego poprzez działania takie jak:

- kontynuacja restytucji układu przestrzennego i zabudowy Starego Miasta (w tym rewitalizacja przestrzeni publicznych tj. bulwaru nadodrzańskiego, infrastruktury komunikacyjnej),
- rewitalizacja terenów Śródmieścia (w tym: estakady drogowej w ciągu ulicy Nadbrzeżnej, Placu Saperów za Zamkiem oraz historycznego traktu drogowego – ul. Aleja Wolności)
- rewitalizacja zdegradowanego urbanistycznie Ostrowa Tumskiego.

2. Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków z obszaru miasta Głogowa znajdują się obiekty wymagające prac konserwatorskich, całkowitej odbudowy bądź zagospodarowania w odpowiedni sposób:

- Kościół p.w. św. Mikołaja – obiekt zachowany w ruinie, zabezpieczony, w trakcie prac adaptacyjnych;
- Gmach teatru – obiekt zachowany w ruinie, zabezpieczony;
- Kaplica p.w. św. Heleny w Głogowie – Wróblinie – obiekt zachowany, zabezpieczony, wewnątrz zdewastowane;
- Fort gwiazdzisty – obiekt jest częściowo zagrożony; ocalałe budowle fortyfikacyjne pełnią funkcję magazynów; część umocnień ulega postępującej destrukcji; przedpole fortu niezagrożone, zagospodarowane w formie parku, obiekt częściowo dostępny;
- wymóg przeprowadzenia remontów bieżących w odbudowanych w okresie powojennym obiektach monumentalnych: barokowym kościele p.w. Bożego Ciała, obecnie parafialnym p.w. św. Mikołaja (oraz odbudowa i rekonstrukcja hełmów wież kościoła) wraz z jednym skrzydłem kolegium jezuickiego, Zamku Książąt Głogowskich oraz przy odcinkach średnio-wiecznych fortyfikacji;
- dokończenie odbudowy kolegiaty p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny na Ostrowie Tumskim;
- wyposażenie bloku koszarowego na potrzeby ekspozycyjne i punkt informacji turystycznej;
- zagospodarowanie w formie lapidarium miejsc po niezachowanych świątyniach miejskich;
- planowe realizowanie zadań z zakresu ochrony zasobów archeologicznych.

3. Wskazuje się konieczność zagospodarowania oraz rewaloryzacji terenów oraz urządzeń Twierdzy Głogów:

- istnieje konieczność sporządzenia ogólnej koncepcji zagospodarowania budowli obronnych powiązanej z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz określenie programu użytkowego (z wpisaniem obiektów Twierdzy w program rozwoju turystyki);
- kontynuacja prac w fosie miejskiej, odwodnienie i zagospodarowanie wnętrza oraz coraz szersze udostępnianie tuneli kontrminowych i kazamat;
- zabezpieczenie pozostałości nowożytnych fortyfikacji;
- wyznaczenie tras zwiedzania miasta – tras spacerowych i ścieżek rowerowych z uwzględnieniem obiektów pofortecznych.

4. Główną przyczyną zagrożeń dla zabytków w obrębie powiatu głogowskiego, a w szczególności miasta Głogowa jest działalność Huty Miedzi Głogów. Część zabytków znalazła się w jej strefie ochronnej. Konsekwencją tego było pozostawienie obiektów zabytkowych na terenach likwidowanych i wysiedlonych dawnych wsi (Głogów – Wróblin). Zaleca się objęcie ochroną konserwatorską miejsc po siedliskach zlikwidowanych wsi w granicach strefy ochronnej zakładu przemysłowego Huty Miedzi Głogów (Wróblin Głogowski i Biechów).

- zapewnienie ochrony archeologicznej w obrębie dawnych siedlisk przy pracach ziemnych.
- zabezpieczenie kaplicy św. Heleny we Wróblinie Głogowskim.

5. Dla skutecznej ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków wskazuje się na konieczność doprecyzowania następujących decyzji:

- uściślenie granic wpisu do rejestru zabytków układu urbanistycznego Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego. Obecnie zespół wpisany jest dwiema decyzjami, które nie precyzują dokładnie granic wpisu zespołu zabytkowego, bowiem odnoszą się do terenu jeszcze sprzed przekształceń urbanistycznych miasta, które zaszyły

podczas jego odbudowy: decyzja A/2641/89 z dnia 16 kwietnia 1958 r. oraz decyzja A/2642/2178 z dnia 31 marca 1975 r. Zgodnie z zapisem w decyzji z 1958 r. wpisem do rejestru zabytków objęty został ośrodek historyczny miasta w granicach wyznaczonymi na załączniku do decyzji: od południa granica wyznaczona została południową stroną ulicy I. Daszyńskiego, od wschodu po zewnętrznej stronie ul. Piastowskiej i ks. Skargi, granica północna objęła rejon dawnej wyspy Tumskiej z kolegiatą NMP, natomiast zachodnia granica poprowadzona została „po zewnętrznym obwodzie Placu Odrowąża i ul. 3 Maja”. Określenie granic odnosi się do struktury miasta w latach 50. XX w. W przypadku decyzji z 1975 r. brak jest załącznika graficznego do decyzji, który miał precyzować zakres wpisu;

- doprecyzowanie decyzji o wpisie do rejestru zabytków obwarowań miejskich A/2643/668 z dnia 18 grudnia 1963 r. w zakresie wskazania obiektów i obszarów objętych ochroną prawną;
- rozszerzenia zakresu ochrony decyzji o wpisie do rejestru zabytków kościoła klasztornego Jezuitów p.w. Bożego Ciała, obecnie kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja, A/1553/49 z dnia 25 listopada 1949 r. wymaga o objęcie ochroną skrzydła dawnego kolegium jezuickiego wzniesionego w latach 1718–22.

Większość obiektów zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków, jak również objętych gminną ewidencją zabytków) użytkowana jest zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem, lub pełni funkcje zbliżone do pierwotnych. Dotyczy to przede wszystkim obiektów sakralnych, mieszkalnych, usługowych, w przypadku których stosunkowo łatwe jest utrzymanie funkcji pierwotnych oraz przemysłowych. Przykładem udanej adaptacji zabytku jest nadbudowa cerkwi p.w. św. Maksymiliana Gorlickiego na elemencie fortyfikacji, tzw. blokhausie przy ul. Bolesława Krzywoustego.

Ciągły proces rozwoju miasta przekłada się na strukturę poniższej analizy SWOT. Pewne czynniki są stałe, wynikają z naturalnych uwarunkowań, bądź też wymagają wieloletnich działań. Poniższa tabela stanowi syntetyczny zapis diagnozy stanu miasta i opiera się na rozpoznaniu mocnych i słabych stron charakteryzujących potencjał Głogowa oraz szans i zagrożeń w rozwoju miasta z uszczegółowieniem zagadnień związanych z ochroną materialnego dziedzictwa kulturowego.

Tabela 5. Analiza SWOT miasta Głogowa

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • ważny ośrodek w legnicko-głogowskim okręgu przemysłowym, • pełnienie roli subregionalnego centrum administracyjnego, usługowego, kulturalnego oraz komunikacyjnego i przemysłowego, • dogodna lokalizacja na różnorodnych szlakach komunikacyjnych zapewniająca dostęp do transportu samochodowego, kolejowego i rzeczno- • bliskie sąsiedztwo zachodniej i południowej granicy Polski, • zaawansowana i przejrzysta polityka przestrzenna, • dobry stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej, wodno-ściekowej, odpadowej, gazyfikacyjnej i telefonicznej, • zdolność kredytowa miasta, • skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z funduszy UE. • liczne zabytki architektoniczne, • bogaty zasób zieleni, • bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja miasta na terenach o zagrożeniu powodziowym, • nierównomierny układ urbanistyczny, • ujemne saldo migracji spowodowane wyższą atrakcyjnością innych miast pod względem rynku pracy i oferty edukacyjnej, • starzenie się społeczeństwa – ujemne saldo migracji, • deficyt mieszkalnictwa, • uzależnienie gospodarki od przemysłu miedziowego, • niska innowacyjność gospodarki i małe wykorzystanie nowoczesnych technologii, • brak placówek naukowo-badawczych, • niski standard odrzańskiej drogi wodnej, • brak drugiej przeprawy mostowej przez Odrę, • brak inicjatyw w ramach działań partnerstwa publiczno-prywatnego, • problemy finansowe zakładu opieki zdrowotnej.

<ul style="list-style-type: none"> • duża podaż terenów inwestycyjnych, • duży potencjał ludzki w wieku produkcyjnym, • wsparcie instytucji otoczenia biznesu, • dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna (szkoły średnie i wyższe). 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie parku przemysłowego i LSSE (Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej) • utworzenie centrum logistycznego, • budowa w okolicy miasta nowych szybów górniczych, • rozbudowa Huty Miedzi „Głogów”, • zaawansowanie prac nad pełnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym na rzece Odrze, • budowa w mieście lub jego okolicy drugiej przeprawy mostowej przez Odrę, • poprawa bazy noclegowej, • budowa i rozwój społeczeństwa informacyjnego, • pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej, • współpraca miasta z sąsiednimi samorządami. 	<ul style="list-style-type: none"> • powódź, • regres przemysłu miedziowego, • wpływy deformacyjne w wyniku eksploatacji górniczej, • wykluczenia społeczne na skutek utraty miejsc pracy, • wzrost bezrobocia, • zdewastowane przez przemysł górniczy środowisko naturalne, • zanieczyszczenie Odry, • brak potencjalnych inwestorów, • dalsza likwidacja połączeń kolejowych, • rosnąca migracja ludności na obszary podmiejskie, • wzrost pozycji konkurencyjnej sąsiednich samorządów, • niestabilna polityka finansowa i gospodarcza państwa.
<p><i>Szanse bezpośrednio związane z ochroną zabytków:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja obszarów poprzemysłowych, powojсковych i poszkolnych, • odbudowa obiektów zabytkowych, • świadomość bogatej historii miasta jako ośrodka o znaczeniu regionalnym, • uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach prorozwojowych gminy (programy rewitalizacji), • uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym, • kontynuacja odbudowy Starego Miasta oraz obiektów zabytkowych, • rezerwy wolnych terenów pozwalających na wzmocnienie funkcji rozwojowych miasta: reprezentacyjnych – przez rewitalizację historycznej zabudowy i rozwój centrum miasta, • wykorzystanie Odry do celów turystycznych 	<p><i>Zagrożenia bezpośrednio związane z ochroną zabytków:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • degradacja zabytków, • niedokończona odbudowa obiektów zabytkowych oraz zabytki pozostające w ruinie, • niezagospodarowane pozostałości Twierdzy Głogów, • niski stopień inwestycji związanych z zagospodarowaniem Odry, • niedostatek środków publicznych na rewitalizację i zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych i powojсковych, • słaby stopień przygotowania przedsiębiorców do absorpcji zewnętrznych środków finansowych, • zagrożenia ze strony przemysłu dla środowiska kulturowego – zniekształcona sieć osadnicza w wyniku likwidacji całych siedlisk w strefie ochronnej Huty Miedzi „Głogów”, • niekontrolowany rozwój inwestycji (w tym budow-

<p>i rekreacyjnych w tym nowobudowanego portu rzeczno-</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków, • finansowanie ze środków gminnych prac konserwatorskich, • możliwości pozyskiwania środków dla regionalnych programów ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego z funduszy strukturalnych UE, • funkcjonowanie Punktu Informacji Turystycznej, • udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie, • działalność Muzeum Archeologiczno-Historycznego: działalność wydawnicza, wystawiennicza oraz działalność składnicy muzealnej. 	<p>nictwo mieszkalne na obszarach nie związanych z historycznie ukształtowaną siecią osadniczą), w której interes indywidualny przedkładany jest ponad dobro i wartości ogólne.</p>
---	---

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami miasta Głogowa 2012-2015 za Strategia rozwoju miasta Głogowa 2012-2026

7. Założenia programowe

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta Głogowa służy ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego, w różnych dziedzinach życia społecznego. W założeniach programowych i działaniach programu powinna zostać uwzględniona specyfika Miasta Głogowa wynikająca z jego położenia, historii, przemian społecznych i gospodarczych. Wspieranie rozwoju terenu miasta z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego powinno być podstawą obecnych i przyszłych działań. Realizacja wyznaczonych celów, wymaga przede wszystkim zmiany w świadomości, szczególnie w obszarze odpowiedzialności jednostki samo-rządu terytorialnego, podmiotów, instytucji i sfer funkcjonalnych, które odpowiadają za ochronę środowiska kulturowego i naturalnego, za ład i zagospodarowanie przestrzenne, a także wyznaczone kierunki rozwoju miasta. Założeniami programu opieki nad zabytkami są:

- włączenie problemów ochrony zabytków jako priorytetu w rozwoju przestrzennym miasta,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego w planach rozwoju miasta,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ochrony krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z założeniem urbanistycznym miasta,
- skuteczne stosowanie i wykorzystywanie form prawnych ochrony zabytków,
- wdrażanie instrumentów finansowych prowadzących do skutecznej poprawy stanu zabytków.

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest ochrona, aktywne zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym oraz dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

Realizacja celu nadrzędnego jest możliwa poprzez:

- planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
- uznanie znaczenia dziedzictwa kulturowego w rozwoju miasta;
- powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gospodarczego oraz polityką przestrzenną miasta;
- kompleksową ochronę i świadome kształtowanie dziedzictwa kulturowego (krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego), przyrodniczego i krajobrazu;
- wspieranie oraz realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków oraz krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni miasta oraz zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy miasta;

- prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami mających na celu przede wszystkim: powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania;
- dążenie do pełnej oceny stanu zasobów zabytków nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego miasta Głogowa;
- budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki odczytywane jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji. Wzrost świadomości historycznej właścicieli zabytków, w ich poczuciu odpowiedzialności za posiadane mienie.

7.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami

Kierunki działań oraz zadania związane z opieką nad zabytkami, wykraczające poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego *Gminnego programu opieki nad zabytkami* stanowią kontynuację działań ustalonych w poprzednio obowiązującym Programie (na lata 2012–2015).

W zakresie realizacji zadań samorządowych i finansowych:

- Realizacja Kadencyjnego Programu Gospodarczego dla miasta Głogowa na lata 2014–2018 (przyjętego uchwałą nr VIII/52/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 maja 2015 r.).
- Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami wynikających z dokumentów strategicznych miasta, programów rewitalizacji oraz z *Wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miejskiej Głogów*.
- Podejmowanie działań prowadzących do zahamowania procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (m.in. poprzez udzielanie dotacji na remonty obiektów zabytkowych).
- Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z budżetu państwa oraz programów UE.
- Podejmowanie projektów związanych z rewitalizacją zabytkowych zespołów i przestrzeni publicznych miasta, wyznaczonych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Okresowe przeglądy zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z *Gminnym programem ochrony zabytków Miasta Głogowa* na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.
- Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej. Dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych
- Bieżąca aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków w ścisłej współpracy z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W planowaniu przestrzennym i gospodarce nieruchomościami:

- Realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Kontynuacja sukcesywnego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów objętych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* strefami ochrony konserwatorskiej oraz wymagających sporządzenia planów ze względu na istniejące uwarunkowania środowiska kulturowego.
- Kontynuacja prac związanych z adaptacją ruin najważniejszych zabytków miasta: kościoła p.w. św. Mikołaja, Teatru Miejskiego, bloku koszarowego przy ul. Szkolnej.
- Podejmowanie projektów związanych z rewitalizacją zabytkowych obiektów, zespołów i przestrzeni publicznych miasta oraz zagospodarowaniem terenów nadodrzańskich.
- Podejmowanie działań związanych z ochroną zabytków oraz założeń zieleni zabytkowej wynikających z opracowanych dokumentów wewnętrznych Urzędu Miejskiego, nie przyjmowanych przez Radę Miejską w drodze uchwały, m.in.: *Analizy rozwoju turystyki w Głogowie*, *Programu ochrony zieleni w Głogowie*.
- W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzanie dodatkowych form ochrony dziedzictwa kulturowego:
 - Z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego, a w szczególności zabytków archeologicznych wydaje się zasadne zwrócenie uwagi na tereny po zlikwidowanych wsiach: Biechów i Wróblin Głogowski, osadach o proveniencji średniowiecznej i wprowadzenie stref obserwacji archeologicznej „OW” zmianą *Studium uwarunkowań*. W wypadku podjęcia działań inwestycyjnych, które wiązałyby się z prowadzeniem prac ziemnych, należałoby ustanowić nadzór archeologiczny, ewentualnie wykonać badania wykopaliskowe.

- Z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego i układów urbanistycznych dawnych wsi należałoby wprowadzić do Studium uwarunkowań (zmianą *Studium*) strefy ochrony krajobrazu „K” dla siedlisk dawnych wsi Krzepów i Nosocice zgodnie z przebiegiem tych stref ustalonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego tej części miasta.
- Podejmowanie prac remontowych przy gminnych obiektach zabytkowych oraz ujętych w *Gminnej Ewidencji Zabytków*.
- W gospodarce nieruchomościami przyjęcie zasady dalszego nie rozdrabniania własności zespołów zabytkowych.
- Przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych – przestrzeganie konieczności wymagania przy wydawaniu zezwoleń na budowę opinii bądź zezwoleń WKZ.
- Kontynuacja prac nad prowadzeniem i udostępnianiem na stronie internetowej miasta Systemu Informacji o Terenie – aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków oraz innych danych dotyczących zagadnień związanych z ochroną zasobów zabytkowych miasta.
- Zwrócenie się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z propozycją weryfikacji następujących decyzji o wpisie do rejestru zabytków:
 - uściślenia granic wpisu do rejestru zabytków układu urbanistycznego Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego. Obecnie zespół wpisany jest dwiema decyzjami: decyzja A/2641/89 z dnia 16 kwietnia 1958 r. oraz decyzja A/2642/2178 z dnia 31 marca 1975 r.
 - doprecyzowania decyzji o wpisie do rejestru zabytków obwarowań miejskich A/2643/668 z dnia 18 grudnia 1963 r. w zakresie wskazania obiektów i obszarów objętych ochroną prawną.
- W oparciu o gminną ewidencję zabytków przystąpienie do sukcesywnego (na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, programów rewitalizacji oraz innych programów inwestycyjnych) sporządzania studiów historyczno-urbanistycznych dla zabytkowych obszarów miasta.
- Jako priorytetowe uznaje się sporządzenie programu rewitalizacji i zagospodarowania pozostałości Twierdzy oraz terenów i obiektów pofortecznych.
- Prowadzenie na oficjalnej stronie internetowej aktualnej oferty inwestycyjnej związanej z inwestycjami w obszarze Starego.

W zakresie edukacji i promocji na rzecz dziedzictwa oraz turystyki:

- Udostępnianie na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta Gminnej Ewidencji Zabytków oraz innych zagadnień związanych z prezentacją zasobów oraz ochroną zasobów zabytkowych miasta.
- Wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami.
- Wspieranie projektów i realizacji mających na celu promowanie walorów środowiska przyrodniczego oraz środowiska kulturowego jako potencjału dla rozwoju turystyki prowadzonej w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Udział w tworzeniu i promowanie szlaków turystycznych (są to również działania stymulujące powstawanie nowych miejsc pracy w sektorze usług związanych z turystyką) – m.in. Głogów leży na dolnośląskim odcinku międzynarodowego szlaku św. Jakuba.
- Organizacja Głogowskiego Obserwatorium Kultury i Sztuki w adaptowanych do tych celów ruinach kościoła p.w. św. Mikołaja.
- Wspieranie działalności Centrum Informacji Turystycznej. Realizacja zadania związanego z rewitalizacją bloku koszarowego przy ul. Szkolnej jako siedziby Centrum (lata 2009-2015).
- Wspieranie turystyki kulturowej na terenie miasta m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury, rozwój szlaków turystycznych i budowę sieci tras rowerowych, udostępnianie informacji na oficjalnej stronie internetowej miasta [<http://www.glogow.pl>, zakładka: „Turystyka”].
- Wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miasta oraz ochroną dóbr kultury (m.in. publikacje Muzeum Archeologiczno-Historycznego oraz Towarzystwa Ziemi Głogowskiej).
- Dofinansowywanie przedsięwzięć związanych z edukacją na rzecz dziedzictwa i historii miasta (np. *Glogopedia – Internetowa Encyklopedia Ziemi Głogowskiej* prowadzona przez Towarzystwo Ziemi Głogowskiej [<http://www.glogopedia.org>])
- Organizacja nowoczesnych wystaw stałych i czasowych w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie, tematycznie związanych ze specyfiką regionu, wzmacniających wizerunek miasta i zagłębia miejskiego oraz poświęconej dziejom Głogowa. Wsparcie finansowe przy zakupie na rynku antykwarycznym zabytków o szczególnej wartości dla historii miasta.
- Organizacja wystaw plenerowych poświęconych historii miasta.

- Organizacja corocznej imprezy tzw. Nocy Muzealnej przez Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie.
- Uczestnictwo Urzędu Miasta oraz właścicieli zabytków w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa.
- Dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o zabytkach miasta oraz wycieczek szkolnych, których celem jest poznawanie zabytków miasta
- Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechniania działań związanych z opieką nad zabytkami.
- Wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego.
- Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej. Przygotowanie aktualnych informacji o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

W zakresie tworzenia miejsc pracy:

- Generowanie nowych miejsc pracy przy inwestycjach związanych z realizacją gminnych zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków.
- Pośrednio – generowanie nowych miejsc pracy przy inwestycjach budowlanych prowadzonych na terenach uzbrajanych i przygotowanych przez miasto w obszarze zabytkowego Starego Miasta.
- Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, w tym współpraca z jednostkami gminnymi w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających prowadzonych na terenie zabytkowych założeń zielonych, będących własnością gminną oraz przy założeniach zielonych w obszarach chronionych strefami ochrony konserwatorskiej na mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zadania i inwestycje, które pośrednio mają wpływ na poprawę stanu środowiska kulturowego miasta:

- Podejmowanie działań zmierzających do poprawy infrastruktury w obszarze historycznych założeń przestrzennych. Zadania takie jak remonty infrastruktury technicznej (np. budowa sieci sanitarnej), oświetlenia ulicznego czy poprawa infrastruktury drogowej (w tym m.in. chodniki, nowe nawierzchnie, ścieżki rowerowe) – prowadzone zgodnie z zasadami konserwatorskimi – związane są bezpośrednio z rehabilitacją tych obszarów.
- Opracowanie zasad urządzania ogródków gastronomicznych w sezonie letnim w obszarach historycznych układów przestrzennych.
- Zakłada się, że w okresie obowiązywania Gminnego programu opieki nad zabytkami zabezpieczone zostaną w budżecie gminy środki finansowe na konserwację zabytkowej zieleni co najmniej na obecnym poziomie.

7.3. Zadania programu opieki nad zabytkami

Dokumentem określającym zadania priorytetowe, przyjęte do realizacji przez Gminę Miejską Głogów na okres obowiązywania niniejszego Programu jest Kadencyjny Program Gospodarczy. W zatwierdzonym *uchwałą nr VIII/52/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 maja 2015 r. Kadencyjnym Programie Gospodarczym dla miasta Głogowa na lata 2014–2018* wprowadzono następujące zadania do realizacji związane bezpośrednio jak i pośrednio z ochroną zabytków:

- Odbudowa teatru miejskiego z przeznaczeniem m.in. na Szkołę Muzyczną.
- Zagospodarowanie ruin kościoła Św. Mikołaja.
- Zagospodarowanie Rynku i ul. Grodzkiej - mała architektura, bezpieczne ciągi piesze.
- Wsparcie w kontynuacji odbudowy Kolegiaty.
- Wsparcie remontu elewacji frontowej kościoła p.w. Bożego Ciała (portal główny, wieże wraz z hełmami).
- Zagospodarowanie Fosy Miejskiej wraz z towarzyszącymi obiektami fortyfikacyjnymi (kazamata, poterny, tunele kontrminowe).
- Zagospodarowanie Bloku Koszarowego i pozostałości Sukiennic.
- Wspieranie odbudowy i remontu innych obiektów zabytkowych.
- Systematyczne udostępnianie pozostałych obiektów fortyfikacyjnych.
- Zagospodarowanie terenów nadodrzańskich przy Starym Mieście do celów turystyki aktywnej.
- Budowa przystani na Odrze wraz z zagospodarowaniem terenu.
- Rewitalizacja Parku Saperów wraz z budową pomnika.
- Zagospodarowanie Parku Słowiańskiego wraz z budową niezbędnej infrastruktury (m.in. fontanna).
- Zagospodarowanie istniejących parków i tworzenie nowych terenów zielonych.

- Opracowanie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa.
- Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla obszaru zgłaszanego do programu rewitalizacji.
- Opracowanie Programu Rozwoju Turystyki i Promocji miasta Głogowa.
- Opracowanie i dokonywanie zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa.
- Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami 2016–2019.

Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków oraz związane z opieką nad zabytkami wpisana została w *Wieloletnią prognozę finansową Gminy Miejskiej Głogów, przyjętą uchwałą nr XVII/152/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miejskiej Głogów wraz ze zmianami*. Wieloletnia prognoza finansowa gminy stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego.

Do WPF wprowadzone zostały m.in. zadania związane bezpośrednio z ochroną zabytków oraz zadania pośrednio przyczyniające się do lepszego funkcjonowania środowiska kulturowego, w tym m.in. zadania dotyczące infrastruktury drogowej. Wykaz tych zadań zawiera tabela poniżej.

1.3.2.25	Przebudowa Al. Wolności – poprawa bezpieczeństwa komunikacji ruchu samochodowego - dokumentacja i realizacja	2017-2020	12 290 000,00	0,00	1 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00	6 290 000,00	12 290 000,00
1.3.2.29	Przebudowa Placu Jana z Głogowa oraz ulicy Poczdamskiej – poprawa bezpieczeństwa komunikacji ruchu samochodowego i pieszego	2015-2019	3 200 000,00	0,00	700 000,00	620 000,00	1 800 000,00	0,00	3 120 000,00
1.3.2.33	Remont estakady drogowej i wiaduktu nad torami PKP przy Zamku Książąt Głogowskich – poprawa bezpieczeństwa	2015-2019	3 928 265,00	0,00	1 760 000,00	1 765 000,00	335 000,00	0,00	3 860 000,00
1.3.2.38	Remont wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Nadbrzeżnej – poprawa bezpieczeństwa	2014-2017	1 868 265,00	0,00	1 800 000,00	0,00	0,00	0,00	1 800 000,00
1.3.2.39	Remont zabytkowego muru przy Zamku Książąt Głogowskich – ochrona zabytków	2015-2016	124 000,00	120 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	124 000,00
1.3.2.49	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej Stare Miasto, Złota Podkowa – poprawa jakości usług wodno-ściekowych w aglomeracji Głogów	2012-2019	3 755 589,00	0,00	0,00	0,00	2 750 000,00	0,00	2 750 000,00
1.3.2.52	Zagospodarowanie Parku Słowiańskiego wraz z przebudową i budową niezbędnej infrastruktury – zwiększenie atrakcyjności miasta	2014-2019	6 472 000,00	900 000,00	1 900 000,00	2 600 000,00	1 000 000,00	0,00	6 400 000,00
1.3.2.53	Zagospodarowanie Placu Saperów u zbiegu ulic Strzelecka-Nadbrzeżna-Zamkowa-Poczdamska – utrzymanie dziedzictwa kulturowego miasta Głogowa	2012-2018	3 014 000,00	500 000,00	0,00	2 150 000,00	0,00	0,00	2 650 000,00
1.3.2.54	Zagospodarowanie terenu przy Zamku Książąt Głogowskich – ochrona zabytków i zwiększenie atrakcyjności miasta	2017-2019	1 000 000,00	0,00	100 000,00	0,00	900 000,00	0,00	1 000 000,00

Źródło: Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Miejskiej Głogów, przyjęta uchwałą Nr uchwałą Nr XVII/152/15 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2015 r. wraz ze zmianami

Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Miejskiej Głogów w zakresie odnoszącym się do materii zabytków uwzględnia zadania wynikające z realizacji Kadencyjnego Programu Gospodarczego dla miasta Głogowa na lata 2014–2018 jak i inne, bezpośrednio lub pośrednio mające wpływ na za-chowanie zabytków. Jednak należy zaznaczyć, że Wieloletnia prognoza finansowa jest zmienna w czasie. Rada Gminy uchwała zmiany w zależności od potrzeb jak i możliwości finansowych gminy.

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Realizacja programu będzie się odbywać poprzez wskazane zadania gminy na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych (np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków);
- instrumentów finansowych (m.in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych);
- instrumentów koordynacji (m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami);
- instrumentów społecznych (m.in. poprzez działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami);
- instrumentów kontrolnych (m.in. aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego).

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z zapisami Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) art. 87 ust. 5 Prezydent Miasta ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji *Gminnego programu opieki nad zabytkami*. Sprawozdanie to ma być przedstawiane Radzie Miejskiej.

Dla potrzeb dokonania oceny stopnia realizacji gminnych programów opieki nad zabytkami niezbędne jest prowadzenie monitoringu działań podejmowanych dla realizacji poszczególnych celów określonych w niniejszym Programie:

- Sprawozdanie z wykonania zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania Gminnego programu opieki nad zabytkami – m.in. zadań ujętych w kadencyjnym programie gospodarczym oraz wprowadzonych do Wieloletniej Prognozy Finansowej.
- Ocena efektywności działań na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz związanych z opieką nad zabytkami w uwzględnionych w niniejszym Programie działaniach wykraczających poza czteroletni okres obowiązywania niniejszego Programu. Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona będzie w szczególności od przyjmowanych przez Radę Miejską uchwał budżetowych oraz uzyskanych środków zewnętrznych.

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Ważne jest, by władze miasta z własnej inicjatywy podjęły próbę wygospodarowania w budżecie środków przeznaczonych na realizację zapisów programu opieki nad zabytkami. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach. Główny obowiązek związany z opieką, ochroną oraz finansowaniem wszelkich prac konserwatorskich, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

- Źródła krajowe:
 - dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
 - dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
 - dotacje gminne;
 - dotacje wojewódzkie i powiatowe;

- dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji – fundusz kościelny;
- programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Źródła zagraniczne:
 - źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych;
 - źródła pozaunijne – Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.
- Inne źródła.

10.1. Dotacje

Sprawy, związane z dofinansowaniem prac przy obiektach zabytkowych, reguluje rozporządzenie *Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*, (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 399).

Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub po-siadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wy-konaniu prac. W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu.

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza;
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nie-ruchomych o własnych formach krajobrazowych;
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru;
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo, dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem, technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków bądź organ stanowiący miasta, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

- Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Wojewódzki konserwator zabytków, działając na podstawie *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, ustala kryteria i sposób naboru wniosków oraz rozdziału środków finansowych na cele związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami w ramach środków przyznanych przez wojewodę, pozostających w jego dyspozycji. W odróżnieniu od możliwości dofinansowania prac lub robót przy zabytkach przez samorząd gminny bądź wojewódzki, wojewódzki konserwator zabytków, podobnie jak Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, udziela dotacji nie tylko na pokrycie kosztów wykonania planowanych prac w roku udzielenia dotacji, lecz też dofinansowuje prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (tzw. refundacja). Z wnioskiem o udzielenie finansowania może wystąpić każdy podmiot, mający tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego. O refundację może wystąpić wnioskodawca, którego działalność nie jest finansowana ze środków publicznych, po wykonaniu wszystkich prac lub robót przy zabytku określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ze środków dotacji można dofinansować wykonanie prac lub robót budowlanych, które mieszczą się w katalogu wskazanym w art. 77 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, co do zasady do 50% wartości inwestycji, w szczególnie uzasadnionych przypadkach – do 100%. Środki będące w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynoszą około 500 000 złotych, a przyznawane dofinansowania są głównie na przedsięwzięcia konserwacji zabytków ruchomych. Wsparciem gospodarzy obiektów zabytkowych jest także konkurs o „Laur Konserwatorski”, organizowany corocznie przez Stowarzyszenie Konserwatorskie we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków pod patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków, Wojewody oraz Marszałka Województwa. Celem konkursu jest wyłonienie wyróżniających się realizacji konserwatorskich, cechujących się wysoką jakością, prawidłowością działań przy zabytku, szczególną dbałością o kompleksowe przywrócenie mu świetności, utrwalenie wartości znaczenia oraz promocja dobrych wzorów realizacji prac przy zabytku, adaptacji i dbałości o jego właściwe utrzymanie i zagospodarowanie, uhonorowanie i wyróżnienie wzorowych inwestorów-gospodarzy zabytków i wykonawców prac.

- Dotacje gminne

Zgodnie z art. 81 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) oraz zgodnie z *ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego.

Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym. Zasady i tryb postępowania o udzielenie dotacji z budżetu Gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach określa odpowiednia uchwała, podjęta przez Radę Gminy (Miasta).

- Dotacje wojewódzkie i powiatowe

Samorząd województwa dolnośląskiego na podstawie *uchwały nr XXVIII/788/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2012 r.*, na działania związane z opieką nad dolnośląskimi zabytkami przeznaczają corocznie kwotę 5.000.000 zł, która jest rozdysponowywana w ramach naboru wniosków w konkursie o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach. Nabór wniosków odbywa się do końca stycznia każdego roku, a wielkość wnioskowanej dotacji nie może stanowić więcej niż 200.000 zł, która stanowić może maksymalnie 50% planowanych wydatków na prace związane z zabezpieczeniem czy restauracją zabytku w ramach składanego wniosku.

Ponadto na podstawie art. 41 ust. 1. *ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa* (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 486) i art. 13 *ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239) samorząd województwa dolnośląskiego corocznie ogłasza otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Celem konkursu ofert jest wyłonienie i wsparcie projektów dotyczących realizacji zadań publicznych Województwa Dolnośląskiego z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. W ramach konkursu przewiduje się dofinansowanie siedmiu następujących rodzajów zadań: Fe-

stiwale sztuki; Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży; Tradycyjne dziedzictwo kulturowe; Inicjatywa artystyczna; Dialog kulturowy; Wydawnictwa oraz Projekty interdyscyplinarne.

Dodatkowo corocznie samorząd województwa dolnośląskiego daje możliwość otrzymania dotacji na realizację zadania publicznego w sferze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego z pominięciem otwartego konkursu ofert. Ofertę realizacji zadania publicznego złożyć mogą podmioty/organizacje na podstawie artykułu 19 a (ust. od 1 do 6) ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (*t. j. Dz. U. z 2016, poz. 239*).

10.2. Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który co-roczenie ogłasza stosowne konkursy.

Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2016:

Program „Dziedzictwo Kulturowe”

Program ten stanowi kontynuację finansowania w ubiegłych latach. Celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej.

Program „Dziedzictwo kulturowe” składa się m in. z następujących priorytetów:

- Ochrona zabytków

Celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Dofinansowanie dotyczy zabytków wpisanych do rejestru zabytków. Do priorytetu nie kwalifikują się projekty realizowane przy udziale środków europejskich. O dotację mogą starać się osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki organizacyjne (samorządowe jednostki kultury, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, organizacje pozarządowe). Finansowanie odbywa się w formie udzielenia dotacji lub refundacji okresie trzech lat od przeprowadzenia prac przy zabytku. Priorytet skupia się na celach:

- ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- konserwacja i rewaloryzacja zabytków,
- udostępnianie zabytków na cele publiczne.

- Wspieranie działań muzealnych

Celem priorytetu jest wspieranie działalności z zakresu opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, a także prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych. W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie zadań w zakresie: organizacji czasowych wystaw muzealnych; modernizacji i tworzenia stałych wystaw muzealnych; publikacji katalogów do wystaw muzealnych; konserwacji muzealiów, archiwaliów, starych druków, rękopisów, kartografii, muzykaliów, ikonografii, grafiki artystycznej, dokumentów życia społecznego; a także doposażenia pracowni konserwatorskich.

- Kultura ludowa i tradycyjna

Celem priorytetu jest wspieranie najwartościowszych zjawisk z zakresu szeroko pojętej kultury ludowej, między innymi promowanie działań artystycznych będących twórczym upowszechnieniem elementów sztuki regionalnej. Dotacje przeznaczone są na działania o charakterze edukacyjnym, służące przekazywaniu umiejętności i tradycji, szczególnie w formie „warsztatów tradycyjnych rzemiosł” i „szkół ginących zawodów”, a także działania na rzecz ochrony unikalnych elementów kultury tradycyjnej, szczególnie w zakresie architektury regionalnej.

- Ochrona zabytków archeologicznych

Celem priorytetu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących nieinwazyjne badania archeologiczne, ewidencję i inwentaryzację zabytków archeologicznych oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych. W ramach priorytetu minister realizuje również dotacje na prowadzenie badań archeologicznych wraz z wykonaniem ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków w przypadku:

- prowadzenia robót budowlanych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru, objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

- prowadzenia robót ziemnych lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić, może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego.

Dotację na przeprowadzenie badań archeologicznych otrzymać może osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zamierzającej realizować te działania, w przypadku gdy koszt planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych do przeprowadzenia działań.

Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”

Celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury, w tym ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury wkładu własnego do wybranych projektów realizowanych przy udziale środków europejskich, tj. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2014–2020, Programu Rozwój Obszarów Wiejskich 2014–2020 Programu Kreatywna Europa, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Uprawnionymi do otrzymania dotacji są: jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe działające w sferze kultury, etc. Promesa MKiDN może pokryć maksymalnie 85% wkładu krajowego(własnego) wnioskodawcy. W szczególnych przypadkach, Minister Kultury może zdecydować o pokryciu więcej niż 85% wkładu krajowego lub nawet odstąpić od wymogu posiadania tego wkładu.

Program „Infrastruktura kultury”

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

10.3. Środki zagraniczne

• Środki z programów unijnych

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej daje wiele możliwości związanych z realizacją projektów z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Należą do nich m.in. programy wspólnotowe. Nowym programem Unii Europejskiej, realizowanym w latach 2014–2020, oferującym wsparcie finansowe dla sektorów audiowizualnych, kultury i kreatywnych, jest program Kreatywna Europa. Zawiera trzy komponenty: Media, Kultura i część międzysektorową z nowym instrumentem finansowym od 2016 r. Nowe priorytety, które pojawiają się w Kreatywnej Europie to przede wszystkim: budowanie kompetencji sektorów kultury i kreatywnych do skutecznego działania na poziomie ponadnarodowym oraz strategiczne budowanie i rozwój publiczności dla odbioru europejskich dzieł i zwiększanie dostępu do kultury. W ramach tego programu można ubiegać się o dofinansowanie wyłącznie na projekty „miękkie”. Tematem przewodnim może być także dziedzictwo kulturowe. Kolejnym programem wspólnotowym skierowanym na realizację „miękkich” działań projektowych m.in. w tematyce dziedzictwa kulturowego jest Program Europa dla Obywateli 2014–2020, którego celem jest zwiększenie świadomości obywateli o historii i integracji europejskiej oraz pomoc w lepszym zrozumieniu polityki UE i jej wpływu na życie codzienne obywateli jej państw członkowskich.

Nowy okres programowania, podobnie jak w poprzednich latach, stwarza nowe możliwości uzyskania wsparcia finansowego dla zabytków w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa. W projekcie Regionalnego programu operacyjnego województwa dolnośląskiego 2014–2020 zapisano m.in., że w ramach 4 osi priorytetowej – Środowisko i zasoby, przewidziano m.in. priorytet inwestycyjny nr 4.3. Dziedzictwo kulturowe. Dotyczy działań w zakresie zachowania, ochrony, proowania i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Oczekiwanym rezultatem ma być zwiększenie atrakcyjności województwa dla jego mieszkańców i turystów, przy jednoczesnej ochronie istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego. Dofinansowanie przedsięwzięć dotyczących ochrony i opieki nad najwyższej rangi obiektami zabytkowymi w celu uniknięcia ich zniszczenia, pozwoli na zachowanie elementów dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz stanowić będzie bodziec dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Podejmowane działania mają wpłynąć na podniesienie regionalnego potencjału kulturowego i turystycznego, a inwestycje dotyczące udostępniania i promocji materialnego dziedzictwa kulturowego regionu mają zwiększyć udział mieszkańców regionu i turystów w wybranych obszarach kultury. Wsparciem zostaną objęte zabytki nieruchome, wpisane do rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, wraz z ich otoczeniem, oraz zabytki ruchome znajdujące się w zabytkach objętych wsparciem. Możliwe będzie przystosowanie obiektów zabytkowych do pełnienia przez nie nowych funkcji (w szczególności do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej). Ponadto wsparcie dotyczyć będzie rozwoju zasobów kultury, w tym podnoszenia jakości funkcjonowania instytucji kultury jako miejsc ochrony i prezentacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

Kolejnym priorytetem, w którym RPO WD 2014–2020 przewiduje finansowanie inwestycji związanych z zabytkami jest szósta Oś priorytetowa – Infrastruktura spójności społecznej, a w jego ramach priorytet inwestycyjny nr 6.3, pt. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów. Jako cel szczegółowy tego działania przewidziano wzmocnienie zdolności do rozwoju zdegradowanych społecznie, gospodarczo i fizycznie obszarów miejskich i wiejskich. Oczekiwanym rezultatem jest zahamowanie degradacji obszarów wyżej wymienionych. Niezbędne są tu inwestycje w infrastrukturę, która będzie przede wszystkim służyć poprawie warunków życia ubogich społeczności zamieszkujących wymienione obszary. Działania rewitalizacyjne przyczynią się do włączenia społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane dzięki kompleksowej rewitalizacji postrzeganej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich. Przyczyni się do ograniczenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego.

W Programie operacyjnym infrastruktura i środowisko 2014–2020 właściciele lub zarządcy obiektów zabytkowych mogą pozyskiwać wsparcie finansowe w ramach dwóch priorytetów: Osi priorytetowej I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki, Priorytet inwestycyjny 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym, a także w ramach Osi priorytetowej VI: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, Priorytet inwestycyjny 6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. W ramach priorytetu 4.3 przewidywane wsparcie skierowane jest głównie na kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne, w tym też w zakresie związanym m.in. z ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła oraz podłączeniem do niego lub modernizacją przyłącza), systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) w modernizowanych energetycznie budynkach, instalacji systemów chłodzących, w tym także z OZE, wprowadzeniem systemów zarządzania energią. Priorytet inwestycyjny 6.3. „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego” swoim wsparciem obejmie kompleksowe zadania związane z ochroną i udostępnieniem, w tym turystycznym, zabytków o znaczeniu ogólnopolskim i światowym. Przewiduje się też realizację projektów dotyczących rozwoju zasobów kultury jako miejsc prezentacji dziedzictwa kulturowego, w tym przez poprawę standardów funkcjonowania instytucji kultury odgrywających rolę kulturotwórczą i rolę ośrodków życia kulturalnego w wielu miastach Polski. Wspierane będą też nowoczesne rozwiązania w zakresie dostępu do kultury. W ramach inwestycji dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego wspierane będą projekty z zakresu ochrony, zachowania i udostępnienia, w tym turystycznego, zabytkowych obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, z zakresu renowacji zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji (w wypadkach, gdy została ujęta jako element projektu). W ramach przedsięwzięć odnoszących się do rozwoju zasobów kultury realizowane będą działania dotyczące zwiększenia dostępu do zasobów kultury, poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury, w tym przez podnoszenie standardów infrastruktury oraz zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. Wsparcie uzyskają też szkoły i uczelnie artystyczne, które oferując m.in. przestrzeń dla działalności twórczej, wystawienniczej i innej odgrywają rolę aktywnych instytucji kultury. Wspierane będą także projekty uzupełniające inwestycje infrastrukturalne o elementy związane z wykorzystaniem nowych technologii w obszarze kultury. Ponadto promowane będą projekty, których jednym z elementów są zmiany techniczne istniejącej infrastruktury, poprawiające dostępność dla osób niepełnosprawnych. Wsparcie będzie ukierunkowane na projekty, które będą spójne ze Strategią Europa 2020 i jej inicjatywami flagowymi. Inwestycje takie mają wspierać cele zrównoważonego rozwoju, a także przyczynić się do włączenia społecznego przez kulturę, promować otwartość i różnorodność kulturową jako czynniki zwiększające mobilność społeczeństwa i budujące kapitał społeczny. Priorytetowo traktowane będą projekty o ponadregionalnym oddziaływaniu, wpływające na zwiększenie dostępu do wysokiej jakości oferty kulturalnej (w tym dotyczące obiektów poprzemysłowych, którym nadane zostaną nowe funkcje kulturalne) oraz projekty komplementarne z innymi działaniami podejmowanymi w zakresie rozwoju kultury na obszarze planowanej interwencji.

Źródłem pozyskiwania środków dla właścicieli i zarządców obiektów zabytkowych może być także Program europejskiej współpracy terytorialnej 2014–2020, szczególnie w ramach jednego z priorytetów Programu współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014–2020: Oś priorytetowa i Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe, Priorytet inwestycyjny 6.(C) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Działania, które mogą być sfinansowane z programu, powinny być skoncentrowane na dążeniu do zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych mogą także skorzystać z mechanizmu zwanego wspólnymi zasobami dla małych i średnich przedsiębiorstw (Joint European Resources for Micro – to – Medium Enterprises – JEREMIE), która jest inicjatywą pozadotacyjnego wsparcia powołaną w 2007 r. przez Komisję Europejską i Europejski Bank Inwestycyjny. Odchodzi się tu od tradycyjnego dotacyjnego wsparcia na rzecz mechanizmu odnawialnego (kredyty, pożyczki oraz poręczenia dla firm, a także inne instrumenty kapitałowe). Głównym celem jest ułatwienie dostępu do finansowania dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw przez oferowanie im odpowiednich instrumentów inżynierii finansowej, czyli pożyczek, kredytów i poręczeń. JEREMIE ma na celu przede wszystkim pomóc w kreowaniu aktywności gospodarczej mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, także tych znajdujących się w początkowej fazie działalności – start-upy. Produkty te pojawiają się tam, gdzie dotychczasowe instytucje finansowe nie są w stanie finansować rozwoju przedsiębiorców z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw lub wymagają od nich spełnienia dodatkowych, często zaporowych warunków.

- **Środki z Mechanizmu Norweskiego oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego**

W ramach obszaru wsparcia Kulturowe dziedzictwo Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego. O wsparcie mogą ubiegać się projekty inwestycyjne polegające na konserwacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego (nieruchomego oraz ruchomego), dokumentacji historii kultury poprzez digitalizację zbiorów, jak również budowy i rozbudowy infrastruktury kultury o znacznym potencjale wpływu na rozwój społeczno-ekonomiczny.

10.4. Inne źródła finansowania

- **Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Projekty związane z ochroną zabytków mogą być też finansowane z różnego rodzaju funduszy krajowych, powołanych do realizacji zadań w innych obszarach. Wśród nich należy wymienić Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOiGW) we Wrocławiu, który w ramach priorytetowych działań wspiera prace leczniczo-pielęgnacyjne przy drzewach i krzewach, a szczególnie – pomnikach przyrody oraz założeniach parkowych i ogrodach. Warto podkreślić, że działania na rzecz ochrony zabytkowych parków i ogrodów oraz inicjowanie szczegółowych prac badawczych w tych obiektach prowadzone są także z ramienia Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela pomocy finansowej w formie pożyczek, dotacji, dopłaty do oprocentowania kredytów i pożyczek zaciąganych w bankach komercyjnych. O pomoc ze środków WFOiGW we Wrocławiu ubiegać się mogą zarówno jednostki samorządu terytorialnego, jak i przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe. Dotacja oraz dofinansowanie w formie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym mogą być przyznawane do wysokości 99% całkowitego kosztu zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu obejmujące prace rewitalizacyjne realizowane na terenach objętych ochroną lub w stosunku do obiektów poddanych pod ochronę, ujętych w rejestrze albo ewidencji, zgodnie z *ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

W wypadku zabudowań architektury zabytkowej ich właściciele lub zarządcy mogą także wnioskować o dofinansowanie inwestycji wymiany źródeł ogrzewania oraz termomodernizacji budynków w ramach krajowych środków dystrybuowanych przez Narodowy lub Wojewódzki Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej.

- **Narodowe Centrum Nauki**

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne lub inne badania naukowe związane z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach, mogą być też dofinansowane przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) na zasadach określonych w przepisach o zasadach finansowania nauki ze środków pozostających w dyspozycji NCN.

- **Fundacja KGHM Polska Miedź**

Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony dóbr kultury obejmuje również działalność Fundacji Polska Miedź, organizacji pożytku publicznego powołanej przez KGHM Polska Miedź S.A. Jednym z głównych inicjatyw jest wspieranie projektów w sferze „Kultura i tradycje” poprzez przekazywanie darowizn na odbudowę i rewitalizację zabytków.

10.5. Ulgi podatkowe

Formą pomocy finansowej dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków jest system ulg podatkowych:

- Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 9, lit. d *ustawy o podatku od spadku i darowizn* (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 205) zwolnione od podatku jest nabycie w drodze spadku lub zapisu windykacyjnego zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz gdy zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia w drodze spadku lub zapisu windykacyjnego zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków (art. 4, ust. 1, pkt 9, lit. c).
- Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 *ustawy o podatkach i opłatach lokalnych* (t. j. Dz. U. z 2016, poz. 716) zwalnia się od podatku od nieruchomości: budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Zgodnie z art. 81 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) jednostki samorządu terytorialnego mają możliwość dotowania prac konserwatorskich, re-stauratorskich oraz robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Tryb udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków określa w drodze uchwały organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. W okresie obowiązywania poprzedniego Programu opieki nad zabytkami uchwalono uchwałę określającą zasady udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (*Uchwała Nr XXXVI/217/12 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 listopada 2012 r.*) Corocznie Rada Miejska w Głogowie udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych na podstawie złożonych wniosków. Zgodnie z *uchwałą Rady Miejskiej w Głogowie Nr XIX/164/16 z dnia 23 lutego 2016 r. i jej późniejszą zmianą na rok 2016* udzielono dotacji z budżetu Gminy Miejskiej Głogów na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie miasta Głogowa dla:

- Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, oś. Krzepów, ul. Akacjowa 34 w Głogowie – na malowanie wnętrza kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa – II etap w kwocie 60.000,00 zł,
- Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Wawrzyńca, oś. Brzostów, ul. Okrężna 14 w Głogowie – na wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich dużych aniołów flankujących w ołtarzu głównym w kwocie 90.000,00 zł,
- Parafii Rzymsko-Katolickiej KOLEGIATA p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, Plac Kolegiacki 10 w Głogowie na naprawę okien i ścian wewnątrz Kolegiaty w kwocie 350.000,00 zł,
- Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Mikołaja w Głogowie, ul. Powstańców 1 – na renowację portalu głównego zachodniego kościoła p.w. Bożego Ciała w Głogowie w kwocie 129.370,17 zł.

Łączna kwota dotacji celowych przyznanych na 2016 rok wyniosła 629.370,17 zł.

Spis tabel:

Tabela 1. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości miasta Głogowa

Tabela 2. Wykaz zabytków ruchomych miasta Głogowa

Tabela 3. Wykaz zabytków archeologicznych miasta Głogowa

Tabela 4. Zasoby muzealiów – zabytków skatalogowanych w księgach inwentarzowych i depozytowych Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie

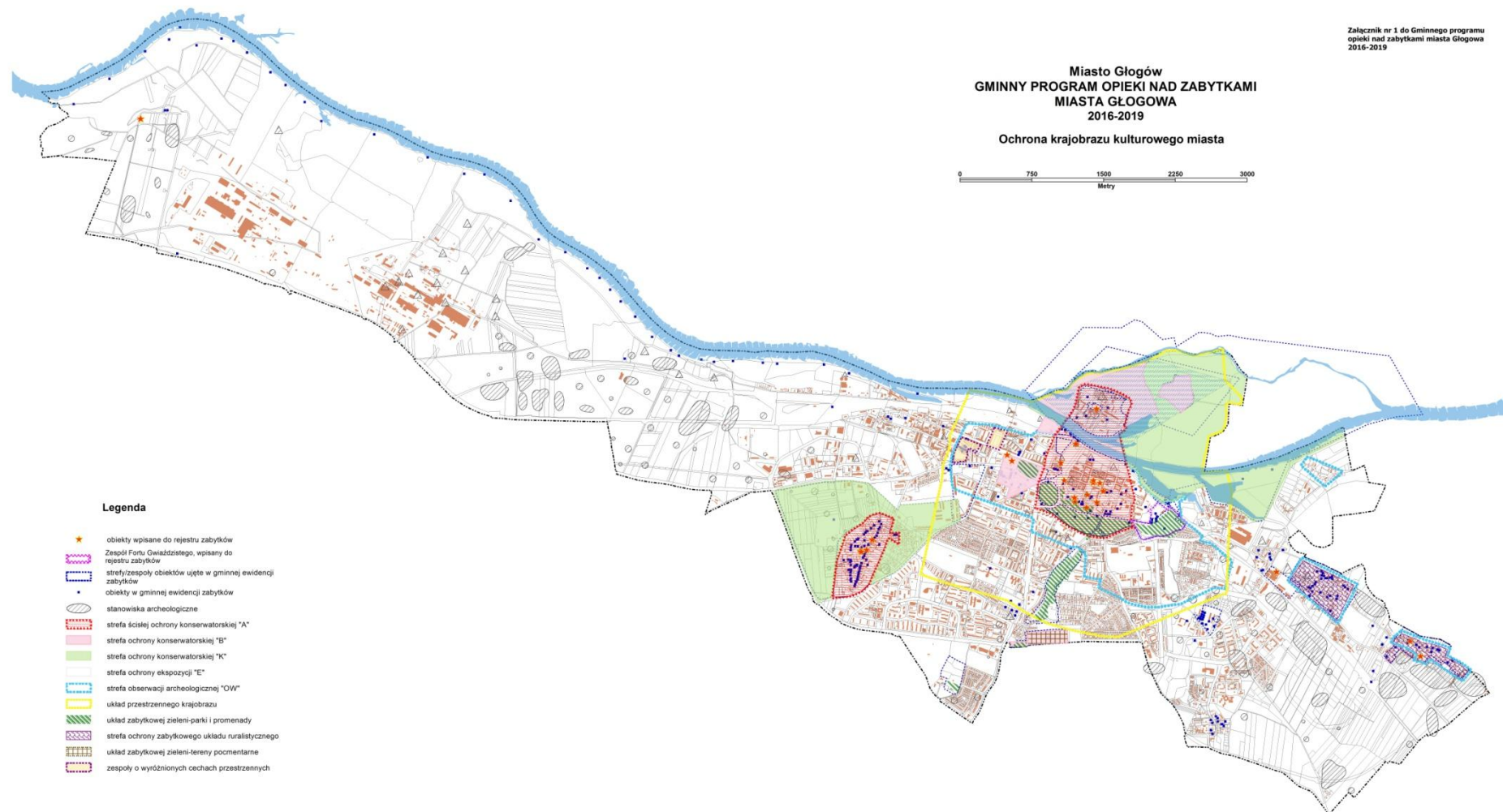
Tabela 5. Analiza SWOT miasta Głogowa

Tabela 6. Zadania z zakresu ochrony zabytków, ujęte w Wieloletniej prognozie finansowej Gminy Miejskiej Głogów

Załącznik 1: Część graficzna programu opieki nad zabytkami-Ochrona krajobrazu kulturowego miasta

Załącznik 2: Wykaz zabytków nieruchomości ujętych w gminnej ewidencji zabytków-*stan na dzień 1 marca 2016 r.*

Załącznik 3: Wykaz zabytków archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków-*stan na dzień 1 marca 2016 r.*

Załącznik nr 2 do Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Głogowa na lata 2016-2019

Miasto Głogów

Wykaz zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Nieruchomych

Nr ewid.	Nazwa	Adres	Czas powstania obiektu	Numer rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
1	Kościół parafialny p.w. Św. Klemensa	Generała Sikorskiego 23	pocz. XX w.		
2	Plebania kościoła parafialnego p.w. św. Klemensa	Generała Sikorskiego 23	pocz. XX w.		
3	Kościół parafialny p.w. M.M. Kolbego	Legnicka 2	XIX/XX w.		
4	Kapliczka	Rudnowska 74	k. XIX w.		
5	Milchhaus (mleczarnia)	Plac Konstytucji 3-go Maja 6	pocz. 2 ów. XX w		
6	Kolegium jezuickie	Powstańców 1	XVII/ XVIII w.		
7	Willa przy ul. Kamienna Droga 48 (dawniej zarząd SKR)	Kamienna Droga 48	pocz. XX w.		
8	Starostwo Powiatowe	Generała Sikorskiego 21	k. XIX w.		
9	Powiatowa Komenda Policji	Obróńców Pokoju 17	pocz. XX w.		
10	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa	Piotra Skargi 5 i 17	1896 r.		
11	Warsztaty szkolne Zespołu Szkół Ekonomicznych	Jedności Robotniczej 38	1 ów. XX w.		
12	Zespół Szkół Zawodowych	Plac Jana z Głogowa 7	pocz. XX w.		
13	budynek po dawnym III LO	Obozowa 3	k. XIX w.		
14	bydynek dawnego III LO	Obozowa 3 B	k. XIX w.		
15	Zespół Szkół Ekonomicznych	Karola Miarki 1	k. XIX w.		
16	Szkoła Nr 5	Piotra Skargi 5 i 17	przełom XIX-XX w.		
17	Gimnazjum Nr 1	Generała Sikorskiego 11	1908 - 1910		
18	Budynek pomocniczy obecnego Gimnazjum Nr 1	Jedności Robotniczej 11A	1908 - 1910		
19	Budynek Dyrekcji - EnergiaPro Koncern Energetyczny SA	Nadbrzeźna 1	1 ów. XX w.		
20	Budynek biurowy Cukrowni Głogów	Rudnowska 75A	pocz. XX w.		
21	Zespół cukrowni Głogów	Rudnowska 58	1895-1897		
021B	Budynek przemysłowy (suszarnia) Cukrowni Głogów	Rudnowska 58	k. XIX w.	A/5925	29-05-2014
23	Budynek koszarowy - ostatnio hurtownia Helon - Bud.	Kamienna Droga 8	koniec XIX w.		
24	Budynek Szkoły Muzycznej II stopnia	Jedności Robotniczej 14	po 1930 r.		
25	Budynek dawnej piekarni garnizonowej	Rzeźnicza 1	1845 r.		
26	Budynek ILO - łącznik	Jedności Robotniczej 10	1 ów. XX w.		
27	Zespół zabudowy ILO	Jedności Robotniczej 10	1928 r.		
027A	Budynek I Liceum Ogólnokształcącego	Jedności Robotniczej 10	1926-28 r.	A/5894/1-2	27-12-2013
28	Sala gimnastyczna Zespołu Szkół Ogólnokształcących	Jedności Robotniczej 10	1 ów. XX w.	A/5894/1-2	27-12-2013
29	Telekomunikacja Polska SA	Piotra Skargi 25	lata 80-te XIX w.		
30	Wodociągowa wieża ciśnieni	Towarowa	1909 r.		
31	Zespół budynków wodociągów	Łąkowa 52	ok. 1881 r.		
32	Dom przy ul. Budowlanych 6A	Budowlanych 6A	1 ów. XX w.		
33	Kamienica	Wały B. Chrobrego 6	XIX/XX w.		
34	Kamienica narożna	Wały B. Chrobrego 7	przełom XIX i XX w.		
35	Dom	Dzieci Głogowskich 1	k. XIX w.		
36	Dom	Elektryczna 22a-22c	pocz. XX w.		
37	Dom	Głowackiego 1	1 ów. XX w.		
38	Dom	Głowackiego 3	1 ów. XX w.		
39	Dom	Głowackiego 5	1 ów. XX w.		
40	Dom	Grunwaldzka 1	1 ów. XX w.		
41	Dom	Grunwaldzka 3	1 ów. XX w.		
42	Dom	Grunwaldzka 5	1 ów. XX w.		
43	Dom	Grunwaldzka 6	1 ów. XX w.		
44	Dom	Grunwaldzka 15	1 ów. XX w.		
45	Dom	Jedności Robotniczej 6-6A	1 ów. XX w.		
46	Kamienica	Jedności Robotniczej 8 - 8A	1 ów. XX w.		
47	Kamienica	Jedności Robotniczej 11	pocz. XX w.		
48	Kamienica	Jedności Robotniczej 12	pocz. XX w.		
49	Kamienica	Jedności Robotniczej 13	pocz. XX w.		
50	Willa	Jedności Robotniczej 40	pocz. XX w.		
51	Dom	Kamienna Droga 47	1 ów. XX w.		
52	Willa	Bolesława Krzywoustego 10	1 ów. XX w.		
53	Kamienica narożna	Kołątaja 1	przełom XIX - XX w.		

54	Dom	St. Kutrzeby 1	1 ćw. XX w.		
55	Dom	Kutrzeby 3	1 ćw. XX w.		
56	Dom	Legnicka 6	1 ćw. XX w.		
57	Zespół kamienic	Mickiewicza 35-49	lata 30-te XX w.		
58	Kamienica	Mickiewicza 42	30 - te lata XX w.		
59	Dom	Mickiewicza 44	lata 30-te XX w.		
60	Dom	Na Uroczysku 3	pocz. XX w.		
61	Dom	Polna 1	1 ćw. XX w.		
62	Dom	Polna 2	pocz. XX w.		
63	Dom	Polna 6	pocz. XX w.		
64	Dom	Poczdamska 1	pocz. XX w.		
65	Dom	Przemysłowa 9	pocz. XX w.		
66	Dom	Przemysłowa 11	pocz. XX w.		
67	Dom	Przemysłowa 13	pocz. XX w.		
68	Dom	Przemysłowa 15	pocz. XX w.		
69	Dom	Rudnowska 54	k. XIX w.		
70	Dom	Cukrownicza 4, dawniej Rudnowska 69	1 ćw. XX w.		
71	Dom	Rudnowska 77	lata 80-te XIX w.		
72	Dom	Sikorskiego 1	pocz. XX w.		
73	Willa	Sikorskiego 13	pocz. XX w.		
74	Kamienica narożna	Piotra Skargi 15	przełom XIX / XX w.		
75	Dom	Słowackiego 1-3	lata 30-te XX w.		
76	Dom	Słowackiego 6-8	1 ćw. XX w.		
77	Dom	Słowackiego 33 - 35	lata 30-te XX w.		
78	Dom	Słowiańska 13	pocz. XX w.		
79	Willa	Słowiańska 26	pocz. XX w.		
80	Dom	Staromiejska 15	pocz. XX w.		
81	Kamienica narożna	St. Staszica 18	przełom XIX - XX w.		
82	Dom obok ILO	Jedności Robotniczej 10A	I ćw. XX w.		
83	Kamienica	Aleja Wolności 4-6	1 ćw. XX w.		
84	Kamienica	Aleja Wolności 8	1 ćw. XX w.		
85	Kamienica	Aleja Wolności 10	1 ćw. XX w.		
86	Kamienica	Aleja Wolności 30	XIX / XX w.		
87	Dom	Aleja Wolności 77	ok. 1900 r.		
88	Dom	Aleja Wolności 79	ok. roku 1900		
089A	Teren trasy kolejowej	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089A1	Trasy kolejowej	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089A2	Trasy kolejowej - wejście do potemu	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089A3	Trasy kolejowej - fosa	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089A4	Trasy kolejowej - mur Carnota	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089A5	Trasy kolejowej - mur oporowy	Teren nad zatoką za Neptunem - Stare Miasto	lata 80-te XIX w.		
089B	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - wartownia	Nadbrzeżna	1925		
089C	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - schron	Nadbrzeżna 1	1932		
089D	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - wieża artyleryjska	Ostrów Tumski	1857		
089E	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - Ober Redute	Teren Ostrowa Tumskiego (na wschód od MZWK)	1925-1928 r.		
089F	Zespół Fortu Gwiaździstego	Piastowska 5	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F1	Blok koszarowo-magazynowy Fortu Gwiaździstego	Piastowska 5	1830 r.	A/148	31-07-2008
089F2	Plac broni przy Fortu Gwiaździstym	Piastowska 5	1830 r.	A/148	31-07-2008
089F3	Kaponiera barkowa Fortu Gwiaździstego	Część zachodnia fosi	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F4	Poterna w Fortu Gwiaździstym	Piastowska 5	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F5	Poterna 2 w Fortu Gwiaździstym	Fosa Fortu Gwiaździstego	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F6	Schron pogotowia 2 w Fortu Gwiaździstym	Piastowska 5	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F7	Schron pogotowia 1 w Fortu Gwiaździstym	Piastowska 5	1830 r.	A/148	31-07-2008
089F8	Galeria strzelecka w Fortu Gwiaździstym	Teren Parku Leśnego	1747 - 49	A/148	31-07-2008
089F9	Fosa w Fortu Gwiaździstym	Teren Parku Leśnego	1747 - 49	A/148	31-07-2008
90	Szpital im. Jana Pawła II	Kościuski 15	lata 30-te XX w.		
91	Budynek Głogowskiego Centrum Medycznego	Skłodowskiej-Curie 11	I ćw. XX w.		
92	Budynek parafii p.w. Św. Wawrzyńca	Okrężna 14	pocz. XX w.		
93	Dom	Jesienna 1	k. XIX w.		

94	Dom	Jesienna 9	1 ćw. XX w.		
95	Dom	Jesienna 15	1 ćw. XX w.		
96	Dom	Jesienna 19	k. XIX w.		
97	Dom	Jesienna 23	k. XIX w.		
98	Dom	Jesienna 27	k. XIX w.		
99	Dom	Kasztanowa 8	k. 1 ćw. XX w.		
100	Dom	Kasztanowa 10	pocz. XX w.		
101	Dom	Okrężna 1	k. XIX w.		
102	Dom	Okrężna 5	1 ćw. XX w.		
103	Dom	Okrężna 9	2 poł. XIX w.		
104	Dom	Okrężna 10	1 ćw. XIX w.		
105	Stodoła	Okrężna 15	k. XIX w.		
106	Dom	Okrężna 21	XIX/XX w.		
107	Dom	Okrężna 22	1 ćw. XX w.		
108	Warsztat (kuźnia)	Okrężna 22	1 ćw. XX w.		
109	Dom	Okrężna 24	pocz. XX w.		
110	Budynek gospodarczy	Okrężna 24	2 poł. XIX w.		
111	Dom	Okrężna 27	1 poł. XIX w.		
112	Dom	Okrężna 29	XIX w.		
113	Dom	Okrężna 31	1906 r.		
114	Dom	Okrężna 33	1 poł. XIX w.		
115	Stodoła	Okrężna 37C	k. XIX w.		
116	Budynek gospodarczy	Okrężna 35A	k. XIX w.		
117	Dom	Okrężna 36	k. XIX w.		
118	Dom	Okrężna 37	poł. XIX w.		
119	Dom	Okrężna 39	poł. XIX w.		
120	Dom	Okrężna 40	k. XIX w.		
121	Dom	Okrężna 41	2 poł. XIX w.		
122	Dom	Okrężna 43	XIX/XX w.		
123	Dom	Okrężna 46	2 poł. XIX w.		
124	Dom	Okrężna 47	1 poł. XIX w.		
125	Dom	Okrężna 49	k. XIX w.		
126	Dom	Okrężna 51	XVIII-XIX w.		
127	Dom	Okrężna 53	k. XIX w.		
128	Dom	Okrężna 55	pocz. XIX w.		
129	Dom	Okrężna 57	XVIII-XIX w.		
130	Dom	Okrężna 59	2 poł. XIX w.		
131	Dom (ob. budynek gosp.)	Okrężna 59 A	poł. XIX w.		
132	Dom	Okrężna 61	2 poł. XIX w.		
133	Dom	Okrężna 63	2 poł. XIX w.		
134	Dom	Okrężna 65	1 ćw. XX w.		
135	Dom	Okrężna 85	1 ćw. XX w.		
136	Dom	Okrężna 87	k. XIX w.		
137	Dom	Okrężna 89	2 poł. XIX w.		
138	Dom	Okrężna 91	2 poł. XIX w.		
139	Dom	Okrężna 93	XIX/XX w.		
140	Dom	Okrężna 95	1 poł. XIX w.		
141	Dom	Okrężna 97	pocz. XX w.		
142	Budynek gospodarczy	Okrężna 97	k. XIX w.		
143	Dom	Okrężna 101	2 poł. XIX w.		
144	Dom	Okrężna 103	2 poł. XIX w.		
145	Dom	Okrężna 105	k. XIX w.		
146	Dom	Okrężna 107	pocz. XX w.		
147	Budynek gospodarczy	Okrężna 107	k. XIX w.		
148	Stodoła	Okrężna 107	k. XIX w.		
149	Dom	Okrężna 113	poł. XIX w.		
150	Dom	Okrężna 115	2 poł. XIX w.		
151	Dom	Okrężna 117	pocz. XIX w.		
152	Dom	Okrężna 123	poł. XIX w.		
153	Dom	Okrężna 125	poł. XIX w.		
154	Dom	Okrężna 127	poł. XIX w.		
155	Dom	Okrężna 129	poł. XIX w.		
156	Dom	Okrężna 135	pocz. XX w.		
157	Dom	Okrężna 139	pocz. XX w.		
158	Dom	Okrężna 141	1 poł. XIX w.		
159	Dom	Okrężna 143	1 poł. XIX w.		
160	Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	Kościelna 1	1810 r.	A/744	04-04-2006
161	Budynek parafii	Akacyjowa 34	pocz. XX w.		
162	Budynek stacji kolejowej	Kolejowa 4	pocz. XX w.		
163	Dom	Kolejowa 2	lata 80-te XIX w.		
164	Dom	Osadników 2	k. XIX w.		

165	Dom	Osadników 8	pocz. XX w.		
166	Dom	Osadników 13	poł. XIX w.		
167	Dom	Osadników 16	k. XIX w.		
168	Dom	Osadników 20	k. XIX w.		
169	Dom (dawna szkoła podstawowa)	Osadników 22	1 ćw. XX w.		
170	Dom	Osadników 27	1 ćw. XX w.		
171	Stodoła	Osadników 28, 30	2 poł. XIX w.		
172	Dom	Osadników 31	k. XIX w.		
173	Dom	Osadników 35	k. XIX w.		
174	Dom	Osadników 37	pocz. XX w.		
175	Dom	Osadników 40	2 poł. XIX w.		
176	Dom	Osadników 42	1 ćw. XX w.		
177	Dom	Rudnowska 111	pocz. XX w.		
178	Szkoła	Akacyjowa 10A	pocz. XX w.		
179	Kapliczka z sygnaturką	Dolna	1889 r.		
180	Dom	Akacyjowa 6	XIX/XX w.		
181	Dom	Akacyjowa 8	pocz. XX w.		
182	Dom	Akacyjowa 11	1 ćw. XX w.		
183	Dom	Akacyjowa 12	2 poł. XIX w.		
184	Dom	Akacyjowa 16	k. XIX w.		
185	Dom	Akacyjowa 25	1 ćw. XX w.		
186	Dom	Akacyjowa 29	k. XIX w.		
187	Dom	Dolna 5	k. XIX w.		
187A	Budynek gospodarczy	Dolna 5	k. XIX w.		
188	Dom	Dolna 8	k. XIX w.		
189	Dom	Dolna 11	2 poł. XIX w.		
190	Dom	Dolna 13	k. XIX w.		
191	Budynek gospodarczy	Dolna 13	k. XIX w.		
192	Dom	Dolna 28	pocz. XX w.		
193	Dom	Dolna 35	k. XIX w.		
194	Dom	Dolna 37	pocz. XX w.		
195	Dom	Krótką 1	pocz. XX w.		
196	Dom	Krótką 2	2 poł. XIX w.		
197	Budynek gospodarczy	Krótką 2	k. XIX w.		
198	Budynek gospodarczy	Krótką 2	2 poł. XIX w.		
199	Stodoła	Krótką 2	k. XIX w.		
200	Dom	Krótką 3	k. XIX w.		
201	Dom	Rudnowska 62	pocz. XX w.		
202	Cenotaf, obecnie kapliczka	Rudnowska / Klonowa	ok. 1920 r.		
203	Głaz upamiętniający bitwę nad Kaczawą	Akacyjowa	1913 r.		
204	Dom mieszkalny	Żarkowska 2	pocz. XX w.		
205	Budynek pralni	Żarkowska	pocz. XX w.		
206	Zespół koszarowy przy ul. Folwarcznej	Folwarczna, Bolesława Śmiałego	1895 - 1896 r.		
206A	Stajnia w koszarach	Bolesława Śmiałego	pocz. XX w.		
207	Dom Samofnej Matki	Folwarczna 50	2 poł. XIX w.		
208	Pałac właściciela cukrowni - obecnie Szkoła Rolnicza	Folwarczna 55	2 poł. XIX w.		
209	Dom w koszarach	Folwarczna 1	lata 80-te XIX w.		
210	Dom w koszarach	Folwarczna 2	lata 80-te XIX w.		
211	Dom w koszarach	Folwarczna 3	lata 80-te XIX w.		
212	Budynek w koszarach	Folwarczna 4	lata 80-te XIX w.		
213	Dom w koszarach	Folwarczna 6a	lata 80-te XIX w.		
214	Dom w koszarach	Folwarczna 6b	lata 80-te XIX w.		
215	Dom w koszarach	Folwarczna 6c	lata 80-te XIX w.		
216	Dom w koszarach	Folwarczna 6d	lata 80-te XIX w.		
217	Dom w koszarach, obecnie sklep	Folwarczna 51-51/1	lata 80-te XIX w.		
218	Dom w koszarach	Folwarczna 51/2-51/3	lata 80-te XIX w.		
219	Budynek w koszarach	Folwarczna 51/4 - 51/5	lata 80-te XIX w.		
220	Budynek w koszarach	Folwarczna 51/6 - 51/7 - 51/8	lata 80-te XIX w.		
221	Dom w koszarach	Folwarczna 5	lata 80-te XIX w.		
222	Cmentarz komunalny	Legnicka	1876 r.		
223	Cmentarz komunalny	Akacyjowa	1912 r.		
224	Budynek dawnych wodociągów	Bolesława Śmiałego 2	lata 80-te XIX w.		
226	Dom	Rudnowska 75, Cukrownicza 10	pocz. XX w.		
227	Wodociągowa wieża ciśnieni	Krochmalna (teren PKP między torami)	1858 r.		
228	Teren po cmentarzu ewangelickim	Obrońców Pokoju	1910, 1917		

229	Cmentarz wokół Kolegiaty	Ostrów Tumski - tereny na pñ. - zach. od Kolegiaty	1 poł. XIII w.		
230	Teren pocmentarny przy Kolegiacie	Plac kolegiacki	1075 r.		
231	Teren pocmentarny przy kościele Św. Mikołaja	Plac Solny / Starowałowa	XIII w.		
231A	Mur cmentarza przy kościele Św. Mikołaja	ul. Starowałowa - ul. Św. Mikołaja	1230 - 1240		
232	Teren po cmentarzu Bernardyńskim	przedwojenny Pl. Franciszkański	przełom XVI i XVII w.		
233	Teren po cmentarzu katolickim	Piastowska 2, Piaskowa 2	1741 r.		
234	Teren po starym cmentarzu ewangelickim	Plac Konstytucji 3-go Maja / Daszyńskiego	1606 r.		
235	Teren po cmentarzu garnizonowym	B. Krzywoustego	1880 r.		
236	Teren po starym cmentarzu żydowskim	Nadbrzeżna	1666 r.		
237	Teren po cmentarzu żydowskim	Sienkiewicza	k. XVIII w.		
238	Cmentarz komunalny w Brzostowie	Świerkowa	1868 r.		
239	Dom mieszkalny nr 37	Wróblin	k. XIX w.		
240	Budynek gospodarzy przy domu nr 37	Wróblin	1920 r.		
243	Ruina budynku w pasie drogowym ul. Kołłataja	Kołłataja/Powstańców	1910		
244	Budynek przy ul. Piastowskiej 5	Piastowska 5	rok 1900		
245	Pawilon Goethego	Park leśny/ ul. Krzywoustego	1910		
247	Zespół koszarowy przy ul. Sikorskiego	ul. Sikorskiego/Wojśka Polskiego/Kasztanowa	1914 r.		
248	Dworzec kolejowy	1-go Maja 1	10. 05. 1935 r.		
249	Element fortyfikacji tzw. blockhaus 1	róg ul. H. Kołłataja i ul. B. Krzywoustego	ok 1880 r.	97/A/02	05-09-2002
250	Kaplica p.w. Św. Heleny	Wróblin	1810-1887	A/1557/375	18-12-1963
250A	Dzwonnica przy kaplicy p.w. Św. Heleny	Wróblin	1810-1887	A/1558/375	18-12-1963
251	Zespół urbanistyczno-krajobrazowy Głogowa - strefa A ściślej ochrony konserwatorskiej	patrz: fotografia lotnicza z 1996 r.	poł. XII w.	A/2642/2178 (poprzedni A/2641/89 z 16-04-1958r.)	31-03-1975
252	Układ urbanistyczny wsi Brzostów	Brzostów	1175, 1290,	A/2683/973/L	11-03-1992
253	Kościół p.w. Św. Mikołaja (zniszczony wskutek działań wojennych w 1945 r.)	Plac Solny	XIV, XV w.	A/1550/48	25-11-1949
254	Kolegiata p.w. Najświętszej Marii Panny (zniszczona wskutek działań wojennych w 1945 r. - obecnie odbudowywana)	Plac Kolegiacki 1	XII, XIII, XIV w.	A/1552/47	25-11-1949
255	Kościół pomocniczy p.w. Bożego Ciała	Powstańców 1	XV, XVII i pocz. XVIII w.	A/1553/49	25-11-1949
256	Kościół ewangelicki reformowany - Łódź Chrystusa (zniszczony wskutek działań wojennych w 1945 r.)	Starowałowa	1789 r.	295/L (40)	25-11-1949
257	Kościół parafialny p.w. Św. Wawrzyńca	Okrężna 16	XIV w., 1502 r.	A/1555/155	14-03-1961
258	Cmentarz przykościelny	Okrężna 16	XIV w.	A/1556/762/L	28-12-1987
259	Zamek książęcy	Brama Brzostowska 1	XIII/XIV, XVII w.	A/2885//80/300/L	25-02-1958
260	Obwarowania miejskie - baszta przy ul. Gołębiej	Gołębia	1323 r.	A/2643/668	18-12-1963
260A	Obwarowania miejskie - mury obronne	3 odcinki murów obronnych z 2 basztami od Zamku do Bramy Szpitalnej	1323 r.	A/2643/668	18-12-1963
260B	Obwarowania miejskie - rozarium w forcie Leopolda	Tereny Fosy na południe od Starego Miasta	1323 r.	A/2643/668	18-12-1963
260C	Obwarowania miejskie - umocnienia bastionowe - wnętrze bastionu Leopold	wejście do fosy z ulicy Rzeźniczej	1323 r.	A/2643/668	18-12-1963
261	Brama Szpitalna	Rzeźnicza / Staszica	pocz. XIVw.	A/2884/669	18-12-1963
262	Ratusz (odbudowany po zniszczeniach wojennych)	Rynek 10	1 poł. XVI, XIX w.	A/2887/37	25-11-1949
263	Teatr (ruina)	Rynek	1799 r.	A/2886/46	25-11-1949
264	Budynek Sądu Powiatowego	Kuźceby 2	1908 r.	A/2851/1031/L	28-12-1994
265	Dom mieszkalny Nr 4	Okrężna 15	1 poł. XIX w.	A/2888/2084/42 9/L	05-05-1971
266	Dom mieszkalny Nr 7	Okrężna 25	k. XVIII w.	A/2889/377	02-04-1963
267	Dom mieszkalny Nr 32	Osadników 15	k. XVIII w.	A/2890/692	18-12-1963
268	Szczelina przeciwlotnicza	B. Krzywoustego	lata 30-te XX w.	95/A/02	07-08-2002
269	Element fortyfikacji tzw. Blockhaus	Wały Bolesława Chrobrego	2 poł. XIX w.	96/A/02	29-08-2002
270	Plebania przy ul. Staromiejskiej 17	Staromiejska 17	1910 r.	159/A/03	12-05-2003
270A	Kaplica przy ul. Staromiejskiej 17	Staromiejska 17	1910 r.	159/A/03	12-05-2003

271	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar bezpośredniego otoczenia Ostrowa Tumskiego	Tereny na północ od strefy A - Ostrów Tumski			
272	Obszar dzieła obronnego Ober Redute położonego na wschód od Ostrowa Tumskiego, na terenach wodonośnych Głogowa - Strefa B ochrony konserwatorskiej	teren Ostrowa Tumskiego na wschód od Wodociągów	1825 - 1928 r.		
273	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar fragmentu terenu przylegającego od płn.-zach. do strefy A Starego Miasta z terenem starego cmentarza żydowskiego	Na północ od ul. Nadbrzeżnej	Druga połowa XVII w.		
274	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar tzw. skweru pionierów oraz sąsiadującego zespołu szkół	patrz : mapa	pocz. XX w.		
275	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar przekształconego w park cmentarza ewangelickiego przy ul. Obrońców Pokoju	Obrońców Pokoju	pocz. XX w.		
276	Strefa "K" ochrony krajobrazu kulturowego - tereny położone na północ od granic historycznego centrum miasta				
277	Strefa K ochrony krajobrazu kulturowego - tereny położone wokół strefy A ochrony konserwatorskiej Brzostowa	Tereny wokół Brzostowa			
278	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - park na zachód od Zamku	Na zachód od ul. Zamkowej	pocz. XX w.		
279	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Słowiański	Na zachód od hotelu "Qubus"	pocz. XX w.		
280	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Leśny	od Ronda Konstytucji 3-go Maja na wschód do Odry	pocz. XX w.		
281	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - park przy ul. Budowlanych nad strumykiem Sępólna	Na wschód od ul. Budowlanych	pocz. XX w.		
282	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Południowy	Teren od skrzyżowania ul. Obrońców Pokoju, Ks. Poniatowskiego na wschód	pocz. XX w.		
283	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Paulinów	Na zachód od Os. Paulinów	Nieznany		
284	Strefa "E" ochrony ekspozycji				
285	Budynek mieszkalny	Zielona 5	1945 r.		
286	Stodoła przy Zielonej 5	Zielona 5	1945		
287	Budynek mieszkalny	Zielona 11	1945 r.		
288	Budynek mieszkalny	Zielona 12	1945 r.		
289	Budynek gospodarczy	Zielona 12A	1945		
289A	Budynek gospodarczy	Zielona 12A	1945 r.		
290	Budynek mieszkalny	Zielona 13	pocz. XX w.		
291	Budynek mieszkalny	Zielona 14	pocz. XX w.		
292	Budynek mieszkalny	Zielona 16	1938 r.		
293	Budynek gospodarczy	Zielona 16 A	1938 r.		
294	Budynek gospodarczy	Zielona 20	pocz. XX w.		
295	Schron bierny nr 410	Widziszów - tereny nadodrzańskie	1933-36		
296	Schron bierny nr 411	przy ujściu rzeki Czarniej do zatoki odrzańskiej	1933-1936		
297	Schron bierny nr 416	bezpośrednio przy Neptunie	1933-36		
298	Schron bierny nr 417	pod ul. dojazdową za torami do Neptuna	1933-36		
299	Schron bierny nr 418	Stare Miasto - obok dawnego kościoła Św. Stanisława	1936 r.		
300	Schron bierny nr 419 (nie istnieje)	Nadbrzeżna 1	1933 - 1936 r.		
301	Dwustrzelnicowy schron bojowy nr 420	tereny nadodrzańskie przy Elektrowni	1935 r.		
302	Teren pocmentamy w Biechowie	między drogą a Odrą w kierunku Huty Miedzi			
303	Dworzec PKP we Wróblinie	tereny kolejowe na płd. od Huty Miedzi			
304	Relikty piwnic komór sukienicznych	Rynek 10	przed 1253 r.	A/5925	26-11-2012
305	Blok koszarowy	ul. Szkolna/Skwer Zygmunta Starego	2 poł. XVIII w.		
306	Schron bierny nr 424	cypel ziemny w Starym porcie	1933-36		

307	Schron biemny nr 425 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie przed Biechowem	1936 r.		
308	Schron biemny nr 426 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie przed Biechowem	1936 r.		
309	Schron biemny nr 427 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie za oczyszczalnią	1936 r.		
310	Schron biemny nr 428 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie przed Biechowem	1935 r.		
311	Schron biemny nr 429 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie przed Biechowem	1935 r.		
312	Schron biemny nr 430 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie przed Biechowem	około 1935 r.		
313	Schron biemny nr 431 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
314	Schron biemny nr 432 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
315	Schron biemny nr 443 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
316	Schron biemny nr 444 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
317	Schron biemny nr 445 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
318	Schron biemny nr 446 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1935 r.		
319	Schron biemny nr 447 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie za Biechowem	1935 r.		
320	Schron biemny nr 448 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie za Biechowem	1935 r.		
321	Schron biemny nr 449 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Biechowa	1936 r.		
322	Schron biemny nr 450 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
323	Schron biemny nr 451 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
324	Schron biemny nr 452 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
325	Schron biemny nr 453 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
326	Schron bojowy nr 454 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
327	Schron bojowy nr 455	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1935 r.		
328	Schron bojowy nr 456 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Huty Miedzi Głogów	1936 - 1939 r.		
329	Schron bojowy nr 457 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
330	Schron bojowy nr 458 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1936 r.		
331	Schron bojowy nr 459 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
332	Schron bojowy nr 460 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
333	Schron bojowy nr 461 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
334	Schron bojowy nr 462 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
335	Schron bojowy nr 463 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
336	Schron bojowy nr 464 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
337	Schron bojowy nr 465 (zasypyany)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
338	Schron bojowy z kazamatą panc. nr 466 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
339	Schron bojowy nr 467 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1935 r.		
340	Schron bojowy nr 468 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1936 r.		
341	Schron bojowy nr 469 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1936 r.		

342	Schron bojowy nr 470 (wysadzony)	Tereny nadodrzańskie Wróblina	1936 r.		
343	Budynek mieszkalny	Mickiewicza 32	pocz. XX wieku		
344	Budynek mieszkalny	Mickiewicza 34	pocz. XX wieku		
345	Budynek mieszkalny	Mickiewicza 36	pocz. XX wieku		
346	Budynek mieszkalny	Mickiewicza 38	pocz. XX wieku		
347	Budynek mieszkalny	Mickiewicza 40	pocz. XX wieku		
348	Budynek mieszkalny	Curie-Skłodowskiej 8	pocz. XX wieku		
349	Budynek mieszkalny	Curie-Skłodowskiej 9	pocz. XX wieku		
350	Estakada	Nadbrzeżna	lata 20-30-te XX w.		
351	Wiadukt	Park Leśny	1871 r.		
352	Most	Park Leśny	pocz. XX w.		

Załącznik nr 3 do Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Głogów na lata 2016-2019

Miasto Głogów

Wykaz stanowisk archeologicznych, ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków

ID	Obszar AZP	Numer stanow. w miejscow.	Numer stanow. na obszarze	Nazwa lokalna dawna nazwa	Funkcja	Kultura	Chronologia	Rejestr / MPZP
1	68-19	1	1		Ślad osadnictwa		Neolit	Uchwała nr XXXIII/295/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu osiedla Hutnik I Hutnik II Słoneczne - Sportowe w Głogowie.
2	68-19	2	2		Grodziąsko/podgrodzie		Wczesne średniowiecze XI-XIII wiek	Rejestr C - KZA-1-V-108/68 z 1.12.1968, przenumerowano 193/85 KZA-1-V108/68 ZG
					Cmentarzysko szkieletowe		Wczesne średniowiecze XII wiek	Rejestr A - A/1552/47 z 25.11.1949 - kolegiata
					Kolegiata		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XLVII/388/99 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 marca 1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Ostrowa Tumskiego w Głogowie. (kolegiata)
					Kaplica św. Anny		Późne średniowiecze	Uchwała nr XVI/86/11 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 13 września 2011 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Ostrowa Tumskiego w Głogowie.
3	68-19	3	3		Osada		Okres wpływów rzymskich	Rejestr C - KZA-1-V-107/68 z 1.12.1968
					Osada		Wczesne średniowiecze VIII-IX/X wiek	Przenumerowano: 191/85 KZA-1-V-107/68 ZG
								Uchwała nr XVI/86/11 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 13 września 2011 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Ostrowa Tumskiego w Głogowie.
4	68-19	4	4		Osada		Wczesne średniowiecze	Rejestr C - KZA-1-V-106/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 190/85 KZA-1-V-106/68 ZG
					Cmentarzysko		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXI/259/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 września 2000 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Śródmiejskich Terenów Nadodrzańskich w Głogowie.
5	68-19	5	5		Cmentarzysko	Łużycka	Średniowiecze	Rejestr C - KZA-1-V-109/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 194/85 KZA-1-V-109/68 ZG
					Cmentarzysko			Uchwała nr XLI/358/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Staro Miasta w Głogowie.
6	68-20	6	6		Cmentarzysko ciepłopalne	Łużycka	IV okres epoki brązu	Rejestr C - KZA-1-V-110/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 195/85 KZA-1-V-110/68 ZG
7	68-19	6	11		Cmentarzysko	Łużycka	III-V okres epoki brązu	Uchwała nr XLI/358/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Staro Miasta w Głogowie.
8	68-19	7	7		Cmentarzysko ciepłopalne	Łużycka	V okres epoki brązu - okres halstański	Rejestr C - KZA-1-V-111/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 196/85 KZA-1-V-111/68 ZG
								Uchwała nr XLVII/390/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Śródmieścia w Głogowie.
9	68-20	8	78		Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.
					Osada			Wczesne średniowiecze

10	68-20	9	79		Punkt osadniczy Punkt osadniczy	Epoka kamienia Pradziej	Uchwała nr XXXIII/294/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany	
11	68-20	10	80		Osada	Neolit	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.	
					Osada	Wczesna epoka brązu	Uchwała nr XXXVII/330/2006 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 07.02.2006 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Górka Piastów Śląskich w Głogowie.	
					Ślad osadnictwa	Pradziej	Uchwała nr XLIX/410/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych Zarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.	
					Osada	Średniowiecze		
12	68-20	11	81		Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka kamienia	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.
					Osada	Przeworska		Uchwała nr V/41/2007 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27.03.2007 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Zarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	Uchwała nr XLIX/410/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych Zarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Osada		Średniowiecze	
13	68-20	12	109		Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr IV/27/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 30 grudnia 2002 w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Osiedla „Złota Podkova” w Głogowie.
					Osada		Średniowiecze	Uchwała nr V/38/2007 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27.03.2007 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Złota Podkova w Głogowie.
								Uchwała nr XVI/85/11 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 13 września 2011 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Osiedla Złota Podkova oraz uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe przy ul. Henryka Głogowskiego w Głogowie.
14	68-20	13	110		Osada		Średniowiecze	Uchwała nr XLVII/382/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.
								Uchwała nr XXX/377/2001 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 maja 2001 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie.
								Uchwała nr XXXVI/321/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27 października 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie oraz uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów usług i komunikacji w rejonie ulic Rudnowskiej i Kolejowej w Głogowie.
15	68-20	14	108		Osada	Łużycka	Neolit	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.
					Osada		Okres halsztacki	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze	

16	68-20	15	107	Osada?		Neolit	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.
				Osada		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XLEX/410/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych Zarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
				Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
17	68-20	16	111	Osada		Wczesne średniowiecze	
18	68-19	17	23	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XI/89/2003 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 30 września 2003 w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego modernizacji i rozbudowy miejskiej oczyszczalni ścieków w Głogowie.
19	68-19	18	8	Osada		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXI/259/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 września 2000 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Śródmiejskich Terenów Nadodrzańskich w Głogowie.
20	68-19	19	9	Ślad osadnictwa		Neolit	
				Osada		Okres wpływów rzymskich	
				Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	
21	68-19	20	10	Cmentarzysko ciałopalne	Lużycka	Okres halstaacki C	Uchwała nr XLI/358/2009 Rady miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Starego Miasta w Głogowie.
22	68-19	21	6	Cmentarzysko ciałopalne	Lużycka	Okres halstaacki	
				Osada		Wczesne średniowiecze	
				Kościół p.w. Św. Piotra		Wczesne średniowiecze okres nowożytny XII-XIX wiek (nieistniejący)	
				Cmentarzysko szkieletowe		Średniowiecze XIII wiek	
23	68-19	22	12	Zamek		Średniowiecze, poł. XIII wieku (pierwsza budowla)	Rejestr A – A/2885/80/300/L z 25.02.1958
24	68-19	23	13	Skarb	Unieżycka	I-II okres epoki brązu	Uchwała nr XLVII/389/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniej dzielnicy przemysłowo-skałkowej w Głogowie.
							Uchwała nr XXVIII/242/2005 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 kwietnia 2005 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zachodniej dzielnicy przemysłowo-skałkowej w Głogowie.
25	68-19	24	14	Kościół i klasztor Klarysek p.w. Św. Krzyża		Średniowiecze okres nowożytny (XIV-XX wiek) obiekt zniszczony w czasie II wojny	Uchwała nr VI/45/99 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 23 lutego 1999 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Starego Miasta w Głogowie.
							Uchwała nr XLI/358/2009 Rady miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Starego Miasta w Głogowie.

26	68-19	25	23		Cmentarzysko szkieletowe		Epoka kamienia/epoka brązu	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Zukowice”.
					Osada			Uchwała nr XXXIX/252/2005 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 3.05.2005 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów, położonych pomiędzy liniami PKP w Głogowie, w obrębach I „Nadodrże” i XV „Biechów”.
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
					Osada		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	
27	68-19	26	235		Kościół Św. Mikołaja		Wczesne średniowiecze-okres nowożytny (1230-40 1945)	Rejestr A – A/1550/48 z 25.11.1949 Uchwała nr XLI/358/2009 Rady miejskiej w Głogowie z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Starożytności w Głogowie.
28	68-19	27	36		Ślad osadnictwa		Pradzieje	
29	68-19	28	37		Ślad osadnictwa	Lużycka	Epoka kamienia	Uchwała nr XLVII/389/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniej dzielnicy przemysłowo-składowej w Głogowie.
					Osada			Uchwała nr XXXVIII/242/2005 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 kwietnia 2005 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zachodniej dzielnicy przemysłowo-składowej w Głogowie.
					Osada?		Okres wpływów rzymskich	
30	68-19	29	38		Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	Uchwała nr XLVII/389/98 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniej dzielnicy
31	68-19	30	39		Punkt osadniczy		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
32	68-19	31	40		Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
					Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	
33	68-19	32	41		Ślad osadnictwa	Lużycka?	Okres lateński/okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
34	68-19	33	42		Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
35	68-19	34	190		Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XLVII/383/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania terenu osiedla „Kopernika” w Głogowie.
					Punkt osadniczy		Okres wpływów rzymskich	Uchwała nr XXVI/166/12 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 20 marca 2012 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Kopernika” w Głogowie.
36	68-19	35	191		Ślad osadnictwa		Neolit	Uchwała nr XLVII/383/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu
					Punkt osadniczy		Pradzieje	
37	68-19	36	192		Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XXXVI/468/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
38	68-19	37	193		Punkt osadniczy		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/468/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
39	68-19	38	194		Osada?	Lużycka		
40	67-19	1	1	Biechów	Cmentarzysko		II okres epoki brązu - okres halstański	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Zukowice”.
41	67-19	2	2	Biechów	Cmentarzysko ciałopalne	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Zukowice”.

42	67-19	3	3	Biechów	Cmentarzysko ciabpalne	Łużycka	Okres halstański C	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Osada	Przeworska	Okres lateński okres wpływów rzymskich	
					Osada		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze	
43	67-19	4	4	Biechów	Skarb		Wczesne średniowiecze XI wiek	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
44	67-19	5	5	Biechów	Osada	Łużycka	Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Osada		Późne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa			
45	68-19	6	28	Biechów	Osada	Kultura ceramiki wstęgowej klutej	Neolit	
					Osada	Kultura amfor kultystych	Neolit	
					Osada?	Kultura pucharów lejkowatych?	Neolit	
					Osada	Łużycka	III okres epoki brązu	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
46	68-19	7	29	Biechów	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich?	Uchwała nr XIX/179/2008 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 czerwca 2008 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice” w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
47	68-19	8	30	Biechów	Osada		Neolit	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”. Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Neokreślona		Epoka brązu	
					Ślad osadnictwa	Lendzielska	Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
48	68-19	9	31	Biechów	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”. Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
49	68-19	10	32	Biechów	Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich?	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	
50	68-19	11	33	Biechów	Osada	Łużycka	Okres halstański	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
51	67-19	12	220	Biechów	Punkt osadniczy		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Punkt osadniczy		Późne średniowiecze	Uchwała nr XIX/179/2008 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 czerwca 2008 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice” w Głogowie.
52	68-19	52	198	BL	Cmentarzysko		Okres wpływów rzymskich	
53	68-19	53	199	BL	Cmentarzysko szkieletowe		Wczesne średniowiecze XII- XIII wiek	
54	68-19	54	200	BL	Cmentarzysko	Łużycka	Epoka brązu	
55	68-19	55	201	BL	Skarb	Unietycka	I okres epoki brązu	
56	68-19	56	202	BL	Skarb		Okres wpływów rzymskich I-II wiek	

57	68-19	57	203	BL	Skarb		Okres wpływów rzymskich	
58	68-19	58	204	BL	Skarb		Wczesne średniowiecze XII-XIII wiek	
59	68-19	59	205	BL	Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
60	68-19	60	206	BL	Ślad osadnictwa		Neolit	
61	68-19	61	207	BL	Ślad osadnictwa		Neolit	
62	68-19	62	208	BL	Ślad osadnictwa		Neolit	
63	68-19	63	209	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
64	68-19	64	210	BL	Ślad osadnictwa	Przedłużycka	II III okres epoki brązu	
65	68-19	65	211	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	III okres epoki brązu	
66	68-19	66	212	BL	Ślad osadnictwa	Kultura ceramiki wstęgowej	Neolit	
					Ślad osadnictwa		Okres lateński późny	
67	68-19	67	213	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
68	68-19	68	214	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
69	68-19	69	215	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
70	68-19	70	216	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
71	68-19	71	217	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
72	68-19	72	218	BL	Ślad osadnictwa	Łużycka	Epoka brązu	
73	68-19	73	219	BL	Neokreślona		Okres wpływów rzymskich	
74	68-19	77	197	BL	Osada		Okres wpływów rzymskich	
75	68-19	41	138	Brzostów	Ślad osadnictwa		Neolit?	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Punkt osadniczy		Późne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa		Okres nowożytny XIX-XX wiek	
76	68-19	42	139	Brzostów	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
77	68-19	45	142	Brzostów	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
78	68-19	46	185	Brzostów	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	
					Osada?		Późne średniowiecze XIV-XV wiek	
79	68-19	47	186	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Osada		Średniowiecze	
80	68-19	48	187	Brzostów	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
81	68-19	49	188	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze	
82	68-19	50	189	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XVII/264/2000 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28 marca 2000 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Brzostów w Głogowie.
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
83	68-19	51	35	Brzostów	Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
					Osada?		Wczesne średniowiecze	
84	68-19	78	109	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze-okres nowożytny XIV-XVI wiek	

85	68-19	79	245	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradziejże		
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze		
					Ślad osadnictwa		Okres nowożytny		
86	68-19	80	246	Brzostów	Osada		Pradziejże		
					Osada		Późne średniowiecze		
					Ślad osadnictwa		Okres nowożytny		
87	68-19	81	247	Brzostów	Ślad osadnictwa		Pradziejże		
					Osada		Późne średniowiecze		
88	68-19	74	220	Brzostów BL	Ślad osadnictwa		Neolit		
89	68-19	75	221	Brzostów BL	Cmentarzysko ciałopalne	Lużycka	V okres epoki brązu		
90	68-19	76	222	Brzostów BL	Ślad osadnictwa		Neolit		
91	68-20	1	75	Górka	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek		
92	68-20	1	7	Krzepów	Cmentarzysko szkieletowe	Przeworska	Neolit	Uchwała nr XLVII/382/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.	
					Ślad osadnictwa		Pradziejże		
					Osada		Wczesne średniowiecze		
93	68-20	2	8	Krzepów	Cmentarzysko szkieletowe		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/262/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27 października 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie oraz uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rolniczych	
					Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek		
94	68-20	5	52	Krzepów	Osada		Neolit	Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	
					Osada		Pradziejże		
					Osada		Średniowiecze		
95	68-20	6	92	Krzepów	Osada	Lużycka	Okres halstacki	Uchwała nr XLVII/382/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.	
					Osada		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.	
					Osada		Średniowiecze		
96	68-20	7	93	Krzepów	Ślad osadnictwa		Pradziejże		
					Osada?		Średniowiecze		
97	68-20	8	94	Krzepów	Ślad osadnictwa		Pradziejże	Uchwała nr XXXVI/321/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27 października 2009 roku w sprawie uchwalenia	
98	68-20	9	95	Krzepów	Punkt osadniczy		Średniowiecze		
99	68-20	10	96	Krzepów	Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze		
					Osada		Średniowiecze XIII wiek		
100	68-20	11	91	Krzepów	Osada	Lużycka	Neolit	Uchwała nr XLVII/382/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.	
					Osada		Przeworska	Okres halstacki	Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.
					Osada			Okres wpływów rzymskich	
					Osada			Wczesne średniowiecze	
					Osada			Średniowiecze XIII wiek	
101	68-20	1	1	Nosocice	Osada		Epoka kamienia	Uchwała nr XXX/377/2001 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 maja 2001 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie.	
102	68-20	2	2	Nosocice	Cmentarzysko	Lużycka	Okres wpływów rzymskich	Rejestr C - KZA-1-V-115/68 z 1.12.1968	
					Cmentarzysko	Przeworska		Przenumerowano:200/85 KZA-1-V-115/68 ZG	

103	68-20	3	3	Nosocice	Osada		Epoka kamienia	Uchwała nr XXIX/377/2001 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 maja 2001 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie.
								Uchwała nr XXXVI/321/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27 października 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie oraz uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów usług i komunikacji w rejonie ulic Rudnowskiej i Kolejowej w Głogowie.
104	68-20	4	4	Nosocice	Cmentarzysko	Lużycka	Okres halsztacki	Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Nosocice Krzepów w Głogowie.
105	68-20	5	5	Nosocice	Osada		Epoka kamienia	Uchwała nr XXIX/377/2001 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 maja 2001 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie.
106	68-20	6	90	Nosocice	Osada	Kultura pucharów lejkowatych	Neolit	Uchwała nr XLVII/382/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania osiedli Nosocice - Krzepów w Głogowie.
						Lużycka		Uchwała nr XXX/264/2009 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 31 marca 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Nosocice Krzepów w Głogowie.
					Osada	Pomorska	Okres halsztacki	
					Osada	Przeworska	Okres lateński	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
107	68-20	7	82	Nosocice	Ślad osadnictwa	Przeworska	Epoka kamienia	Uchwała nr XVI/85/11 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 13 września 2011 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Osiedla Złota Podkowa oraz uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe przy ul. Henryka Głogowskiego w Głogowie.
					Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	
					Osada			
108	68-20	8	83	Nosocice	Ślad osadnictwa		Neolit?	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Średniowiecze	
109	68-20	9	84	Nosocice	Ślad osadnictwa	Przeworska	Epoka kamienia	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
110	68-20	10	85	Nosocice	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	Uchwała nr XL/359/2006 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 06.06.2006 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu osiedla Piatów Śląskich jednostki C1, C2, E1, E2 w Głogowie.
								Uchwała nr LIII/439/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 26 października 2010 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu osiedla Piatów Śląskich jednostki C1, C2, E1, E2 w Głogowie.
111	68-20	11	86	Nosocice	Ślad osadnictwa		Neolit	
					Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	
					Osada?		Pradziej	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
112	68-20	12	87	Nosocice	Osada?		Średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	

113	68-20	13	88	Nosocice	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Średniowiecze XIV wiek	
114	68-20	14	89	Nosocice	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
115	68-20	17	112	Nosocice	Osada	Lużycka	Neolit	Uchwała nr XLVII/387/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24.03.1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych ZARKÓW PIASTÓW ŚL. (jednostka D) w Głogowie.
					Osada	Przeworska	Wczesna epoka brązu	Uchwała nr V/41/2007 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27.03.2007 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Żarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Osada		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XLEX/410/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych Żarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Osada		Późne średniowiecze	
					Osada			
116	68-20	18	113	Nosocice	Osada	Lużycka	Neolit	Uchwała nr V/41/2007 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 27.03.2007 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli Żarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Osada		Wczesna epoka brązu	Uchwała nr XLEX/410/2010 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 29 czerwca 2010 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedli mieszkaniowych Żarków Piastów Śląskich (jednostka D) w Głogowie.
					Osada			
					Osada		Wczesne średniowiecze	
117	68-19	74	243	Osiedle Piastów	Osada	Kultura amfor kulistych	Neolit	
						Unietycka		
					Crmentarzysko szkieletowe		I okres epoki brązu	
					Osada	Lużycka		
					Osada		Wczesny okres wpływów rzymskich	
118	68-19	5	16	Ruszwicze	Crmentarzysko ciepłalne	Lużycka	Epoka brązu okres halszacki	
119	68-19	8	15	Ruszwicze	Ślad osadnictwa		Neolit	Uchwała nr XLVII/386/98 Rady Miejskiej w Głogowie z 24 marca 1998 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Polnej i T. Kościuszki w Głogowie.
								Uchwała nr XV/144/2008 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 26 lutego 2008 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic Legnickiej i Obronców Pokoju w Głogowie.
120	68-19	1	43	Stone	Neokreślona		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
121	68-19	2	44	Stone	Ślad osadnictwa		Epoka kamienia	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
122	68-19	3	45	Stone	Ślad osadnictwa		Pradzieje	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	
123	68-19	4	46	Stone	Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
124	68-19	5	47	Stone	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.

125	68-19	6	48	Ślone	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
126	68-20	2	72	Szczyglice	Osada	Lużycka	Okres halstański	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
127	68-20	3	73	Szczyglice	Ślad osadnictwa	Przeworska	Epoka kamienia	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze XIII-XV wiek	
128	68-20	4	74	Szczyglice	Osada		Późne średniowiecze XIII-XIV wiek	
129	67-18	1	9	Wróblin	Cmentarzysko	Lużycka	Pradzieje	Rejestr C – KZA-1-V-114/68 z 1.12.1968
				Głogowski	Ślad osadnictwa		Średniowiecze	Przenumerowano: 199/85 KZA-1-V-114/68 ZG
130	67-18	2	12	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa	Przeworska	Epoka kamienia?	
					Punkt osadniczy		Wczesna epoka brązu	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze faza E	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
131	67-18	4	11	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze faza E	
132	67-18	5	7	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa	Przeworska?	Okres wpływów rzymskich?	
					Osada		Średniowiecze	
133	67-18	7	10	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa		Neolit	
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze faza A	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
134	67-18	8	13	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze XIV wiek	
135	67-18	9	37	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa		Neolit	
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze faza A	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
136	67-18	10	14	Wróblin Głogowski	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	
137	67-18	11	8	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	
					Osada?		średniowiecze	
138	67-18	12	6	Wróblin Głogowski	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada?		Średniowiecze	
139	67-18	15	98	Wróblin Głogowski	Cmentarzysko ciałopalne		Okres wpływów rzymskich	
140	67-19	1	7	Żukowice	Cmentarzysko	Lużycka	Okres lateński-okres wpływów rzymskich	Rejestr C – KZA-1-V-132/68 z 1.12.1968
					Osada	Przeworska	Wczesne średniowiecze, V-VI, XI-XII wiek	Przenumerowano: 210/85 KZA-1-V-132/68 ZG
					Osada			
141	67-19	2	8	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze faza starsza	Rejestr C – KZA-1-V-100/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 184/85 KZA-1-V-100/68 ZG
142	67-19	3	9	Żukowice	Osada	Lużycka	Okres halstański	Rejestr C – KZA-1-V-95/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 179/85 KZA-1-V-95/68 ZG
143	67-19	4	11	Żukowice	Cmentarzysko	Lużycka	Okres halstański C	
144	67-18	5	93	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze VI-VII wiek	
145	67-19	6	10	Żukowice	Osada		Neolit	Rejestr C – KZA-1-V-96/68 z 1.12.1968
					Osada		Okres wpływów rzymskich	Przenumerowano: 180/85 KZA-1-V-96/68 ZG
					Osada		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze VII-VIII wiek	

146	67-18	7	94	Żukowice	Osada		Okres wpływów rzymskich	Rejestr C – KZA-1-V-97/68 z 1.12.1968 Przenumerowano: 181/85 KZA-1-V-97/68 ZG
147	67-19	8	6	Żukowice	Ślad osadnictwa		Neokreślona	Rejestr C – KZA-1-V-98/68 z 1.12.1968
					Ślad osadnictwa?		Pradzieje	Przenumerowano: 182/85 KZA-1-V-98/68 ZG
					Osada		Wczesne średniowiecze VIII-IX wiek	
148	67-19	10	12	Żukowice	Cmentarzysko	Lużycka	V okres epoki brązu	
149	67-19	11	14	Żukowice	Cmentarzysko	Lużycka	IV okres epoki brązu	
150	67-19	12	13	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze	
151	67-19	13	15	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze IX-X wiek	
152	67-18	14	85	Żukowice	Ślad osadnictwa	Przeworska	Epoka kamienia	
					Punkt osadniczy		Okres wpływów rzymskich	
					Ślad osadnictwa		Średniowiecze	
153	67-18	18	95	Żukowice	Cmentarzysko	Lużycka	Epoka brązu-okres halstacki	
154	67-19	34	51	Żukowice	Osada	Kultura ceramiki wstęgowej rytej	Neolit	
					Osada	Kultura ceramiki wstęgowej klutej	Neolit	
					Osada	Lendzieliska	Neolit	
					Osada	Kultura amfor kulistych	Neolit	
					Cmentarzysko szkieletowe Osada		Wczesna epoka brązu	
					Osada			
					Osada	Lużycka	III okres epoki brązu	
					Ślad osadnictwa		Okres wpływów rzymskich	
		Pradzieje						
		Wczesne średniowiecze						
155	67-19	35	52	Żukowice	Osada	Kultura ceramiki wstęgowej klutej	Neolit	Stanowisko zostało scalone z obiektem nr 35/144/68-19 wielokulturowe.
						Lużycka		
					Osada		Epoka brązu-okres halstacki	
					Osada		Późny okres lateński wczesny okres wpływów rzymskich	
					Osada		Późny okres wpływów rzymskich	
					Osada		Pradzieje	
Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze faza starsza						
		Osada						
156	67-19	36	53	Żukowice	Osada i cmentarzysko		Neolit	
					Osada	Kultura ceramiki wstęgowej klutej, kultura amfor kulistych	Epoka brązu	
					Osada		Okres halstacki	
					Osada		Okres lateński? - okres wpływów rzymskich	
					Osada		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
157	67-19	37	54	Żukowice	Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
158	67-19	38	55	Żukowice	Ślad osadnictwa		Wczesne średniowiecze	

159	67-19	39	56	Żukowice	Cmentarzysko?	Lużycka	Pradzieje	
					Punkt osadniczy		Wczesne średniowiecze	
					Ślad osadnictwa		Późne średniowiecze	
					Osada			
160	67-19	40	50	Żukowice	Osada	Lendzielska	Neolit	
					Osada	Lużycka	Epoka brązu-okres halstański	
					Osada		Okres wpływów rzymskich	
					Osada		Pradzieje	
161	67-19	41	49	Żukowice	Osada	Lużycka	Okres halstański	
					Ślad osadnictwa		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze	
162	67-19	42	48	Żukowice	Osada		Neolit	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego
					Osada		Pradzieje	
163	67-19	43	47	Żukowice	Osada	Przeworska	Okres wpływów rzymskich	Uchwała nr XXXVI/469/2002 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 19 lutego 2002 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Głogowie w obrębie XV „Biechów” i częściowo w obrębie XVI „Żukowice”.
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze	
164	67-19	44	213	Żukowice	Osada		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada		Późne średniowiecze XIV wiek	
165	67-19	47	216	Żukowice	Osada		Wczesne średniowiecze	Rejestr C - A-247/92 z 14.09.1992
166	68-19	48	143	Żukowice	Osada		Neolit: kultura ceramiki wstęgowej klutej	
					Osada		Epoka brązu-okres halstański: kultura lużycka	
							Wczesny okres wpływów rzymskich: kultura przeworska	
					Osada		Pradzieje	
					Osada		Wczesne średniowiecze	
					Osada?			
167	67-18	9	92	Żukowice	Cmentarzysko		Okres lateński	Rejestr C - KZA-1-V-160/68 z 1.12.1968
					Osada		Wczesne średniowiecze VI-VII	Przenumerowano: 222/85 KZA-1-V-160/68 ZG
168	68-20	87	116		Osada	Lużycka	Neolit, epoka brązu, pradzieje	
169	68-20	88	117		Osada	Lużycka	Neolit, Epoka kamienia, Pradzieje	
170	68-20	89	118		Osada	Lużycka	Neolit, Epoka kamienia, Pradzieje	